

ST. LOVENC SKI

vestnik

Letnik XIII.

Celovec, petek, 11. oktober 1968

Štev. 40 (1374)

Kaj nam pove komunike

V trenutni mednarodni napetosti je zadobil zadnji obisk predsednika naše republike v sosedni SFR Jugoslaviji še prav poseben pečat. Bil je nepretrgiva manifestacija pravih odnosov med narodi, ki naj temeljijo na spoštovanju neodvisnosti, suverenosti in teritorialne nedotakljivosti: bil pa je hkrati prepričljiva demonstracija možnosti vsestranskega prijateljskega sodelovanja med državami ne glede na različnost družbenega in gospodarskega sistema. Temu primeru je našel ta obisk tudi splošno mednarodno publiciteto, kakor redkokoli drugi podobni drugi obiski.

Ob tem svojstvenem mednarodnem pomenu, v izredno napeti mednarodni situaciji, ob kritičnih dogodkih na neposrednih mejah obeh držav je bilo le težko pričakovati, da bo ob tem srečanju na najvišji ravni govora tudi o problemih slovenske in hrvaške manjšine. Tembolj moramo zato z zadovoljstvom ugotoviti, da je bilo manjšinsko vprašanje prisotno ves čas obiska, v pozdravnih besedah maršala Tita, pri uradnih razgovorih v Beogradu in Ljubljani ter končno zelo jasno in obširno v skupnem komuniciranju.

Kljub temu je slišati marsikje razočaranje ali vsaj gotovo skepso ob besedilu komunikacije, v kolikor zadeva manjšine. Kdor pa zna razbrati formulacije diplomatskega jezika, lahko ugotavlja nadse pozitivno vsebino sporazuma, ki daje manjšini svetle perspektive za bodočnost.

Brez dvoma pomeni ugotovitev tako avstrijske kakor jugoslovanske strani, da imata slovenska in hrvaška manjšina v Avstriji vlogo povezovalnega dejavnika med sosednima državama, mednarodno priznanje našemu dosedanjemu prizadevanju za mirno in prijateljsko sožitje med sosednima narodoma v deželi in preko meje. To priznanje je hkrati najbolj jasna obsodba nepopolnosti hujšakov, ki ob vsaki priložnosti in zlasti v teh spominskih dneh očitajo manjšini nezanesljivost z namigavanjem na njene stike z matičnim narodom in v opravičilo svojega šovinističnega početja slepomišljeno z „ogroženostjo“ meje. V resnici pa je na uradnih razgovorih ugotovljeno, da gre za najbolj mirno in najbolj odprto mejo in da je želja obeh držav za še bolj intenzivno vsestransko sodelovanje obmejnih krajev in za še bolj intenzivne človeške kontakte med ljudmi tostran in onstran meje v korist boljšega medsebojnega spoznavanja in mirnega sožitja.

Avstrijsko-jugoslovanski komunike pa vsebuje še nadaljnje pomembno dejstvo: mednarodno priznanje sedanjih osrednjih manjšinskih organizacij kot predstavništvo manjšine, ko ugotavlja, da je avstrijska vlada pripravljena, tudi nadalje v sporazumu z zastopniki manjšin reševati aktualna vprašanja, ki se nanašajo na njihovo življenje in njihov razvoj in da bo v sporazumu z manjšinami tudi nadalje pospeševala njihove kulturne in gospodarske interese.

To obvestilo pomeni nadalje tudi mednarodno ugotovitev, da so aktualna vprašanja manjšin, ki zadevajo njihov obstoj in razvoj, še odprta in jih je treba rešiti.

Končno prizna ta komunike manjšinam samostojno vlogo pri reševanju svojih problemov, ki jih lahko le same najbolje poznajo, to se pravi, da so partner in ne le predmet pri razgovorih.

Vse to pomeni le dosledno aplikacijo načel neodvisnosti, suverenosti in nevmešavanja, ki so bila na splošno manifestirana pri tem obisku, tudi na manjšinsko vprašanje. Od matičnega naroda lahko pričakujemo le indirektno podporo, to je ustvaritev čim boljših meddržavnih odnosov in s tem čim boljšega vzdušja za reševanje odprtih problemov, manjšina sama pa mora kot samonikel nosilec

OBISK ZVEZNEGA PREZIDENTA JONASA ZNOVA POTRDILO:

Slovenska in hrvaška manjšina v Avstriji imata vlogo povezovalnega dejavnika med sosednima državama

Uradni državni obisk zveznega prezidenta Jonasa v Jugoslaviji prejšnji teden je potekal — kakor smo poročali že v zadnji številki našega lista — v znamenju velike manifestacije avstrijsko-jugoslovanskega prijateljstva. To je bilo izraženo tudi v skupnem sporočilu, ki je bilo objavljeno ob koncu obiska in v katerem je rečeno:

„Predsednik republike Josip Broz Tito in zvezni predsednik Franz Jonas sta imela izčrpane pogovore, ki so potekali v priskrben in prijateljskem vzdušju, kakršno ustreza odnosom med obema sosednima deželama. Pogovori so nudili možnost za obširno izmenjavo mnenj o vprašanjih, ki zanimajo obe deželi.

Obe strani sta z zadovoljstvom ugotovili, da so prijateljski odnosi med obema državama od obiska predsednika SFRJ Josipa Broza Tita v Avstriji februarja 1967 napredovali v vseh smereh. Obe strani vidita v tem dokaz, da so — ne glede na razlike v družbenih in gospodarskih sistemih — možni pristni, dobri sosedski odnosi na osnovi vzajemnega spoštovanja in nevmešavanja v notranje zadeve.

Oba predsednika sta izrazila zadovoljstvo, ker se gospodarski odnosi razvijajo pozitivno na vseh pod-

ročjih, predvsem v blagovni izmenjavi, industrijski kooperaciji in znanstvenotehničnem sodelovanju.

Na vseh teh področjih pa so še vedno različne možnosti za razširitev sodelovanja in je treba izkoristiti te možnosti posvetiti posebno pozornost.

Z zadovoljstvom sta ugotovila tudi pozitivni učinek široko odprtih meja in znaten napredek sodelovanja v kulturi, športu in turizmu. Soglasno sta izjavila, da je treba prav te odnose še naprej gojiti, ker zblizujejo državljane dveh držav in poglobljajo vzajemno razumevanje.

S posebnim zadovoljstvom sta predsednika potrdila, da je poglobljanje odnosov med ljudmi, predvsem v obmejnih področjih, prispevalo k temu, da imata slovenska in hrvaška manjšina v Avstriji vlogo povezovalnega dejavnika med sosednima državama. Jugoslovanska stran je pozdravila pripravljenost avstrijske vlade, da bo v dogovoru s predstavniki manjšin še naprej reševala aktualna vprašanja, ki se nanašajo na njihov življenjski razvoj. Na avstrijski strani so ponovno poudarili, da bodo kulturne in gospodarske interese teh narodnosti ob njihovi soglasnosti neprestano pospeševali.

Velik del avstrijsko-jugoslovanskih razgovorov med obiskom prezidenta Jonasa je veljal izmenjavi mnenj o aktualnih mednarodnih vprašanjih in je tozadevno v skupnem sporočilu ugotovljeno:

Predsednika sta izrazila tudi zadovoljstvo zaradi uspešnega sodelovanja obeh držav v mednarodnem okviru, zlasti pri vprašanjih,

ki zadevajo skupni evropski interes. V tem smislu sta posebej poudarila pomen takega sodelovanja v okviru evropske gospodarske komisije in donavske komisije. Pogovori so potrdili tudi zanimanje za sodelovanje v okviru specializiranih agencij OZN, ki veliko prispevajo k mednarodnemu razumevanju.

Razgovori so nudili tudi možnost za široko izmenjavo mnenj o aktualnem mednarodnem položaju, pri čemer so ob mnogih vprašanjih ugotovili islovelnost ali veliko podobnost gledišč. Obe strani sta se strinjali, da je ohranitev svetovnega miru prva naloga vseh narodov in da je treba v tem smislu vsako obliko uporabe sile brezpogojno izključiti iz meddržavnih odnosov. Odnosi med vsemi državami morajo temeljiti na spoštovanju neodvisnosti, suverenosti in ozemeljske nedotakljivosti.

Predsednika sta poudarila vlogo OZN kot instrumenta za ohranitev svetovnega miru in izrazila prepričanje, da je mogoče za vsa nerešena svetovna politična vprašanja najti prave in trajne rešitve samo ob doslednem spoštovanju ciljev in načel, ki jih vsebuje ustanovna listina OZN. Izrazila sta prepričanje, da si je kljub zaskrbljujočim pojavom napetosti treba še naprej skupno prizadevati za reševanje mednarodnih problemov po mirni poti in podpirati politiko popuščanja napetosti.

Na koncu sta obe strani izrazili globoko prepričanje, da je obisk zveznega prezidenta republike Avstrije v Jugoslaviji potrdil prijateljske in dobre sosedske odnose med obema državama in znova spodbudil njihovo nadaljnje poglobljanje.

MINISTER WALDHEIM:

„V duhu strpnosti“

Zunanji minister dr. Waldheim, ki je spremljal zveznega prezidenta Jonasa med njegovim obiskom v Jugoslaviji, je v izjavi za dunajski časopis „Die Presse“ zelo pozitivno ocenil pomen tega obiska. Pri tem je zlasti opozoril na čedalje boljše odnose med Slovenijo in sosednima deželama Koroško in Štajersko, ki naj bi postali še intenzivnejši.

Minister Waldheim je naglasil, da so govorili med drugim tudi o nostrifikaciji diplom ter o ureditvi položaja slovenske manjšine, „ki da bo rešeno v duhu strpnosti, pri čemer se hoče avstrijska vlada pokazati velikodušno napram slovenskim željam“.

svojih teženj v polni meri izčrpati vse dane možnosti, ne z megalomanskimi programi, ki zastrupljajo vzdušje, marveč s stvarnimi, sodobnimi predlogi v zgovornosti svojega obstoja in vsesplošnega nemotenega razvoja.

Ob minulem obisku je bilo obojestransko ugotovljeno, da so se prijateljski odnosi med obema deželama v vseh smereh še nadalje poglobili, ne nazadnje tudi z našim prispevkom. Na nas je, da to ugodno situacijo izkoristimo. Vlada je izpovedala svojo pripravljenost za reševanje naših aktualnih življenjskih vprašanj in za stalno pospeševanje naših kulturnih in gospodarskih interesov. In to, kakor je izjavil zunanji minister v razgovoru z zastopnikom lista „Die Presse“, „v smislu strpnosti, pri čemer se hoče avstrijska vlada pokazati velikodušno napram slovenskim željam.“

Ljudski tabori pred sto leti so oznanili novo razdobje v razvoju slov. naroda

Minulo nedeljo je bila v Ljutomeru velika vseslovenska proslava stoletnice prvega ljudskega tabora, začetka tistega zgodovinskega taborskega gibanja, ki je pred sto leti zajelo vse predele slovenske zemlje ter slovensko ljudstvo na Kranjskem in Štajerskem enako kot na Koroškem in Primorskem razgibalo v vsenarodnem boju za združitev Slovencev. V Ljutomeru je vso nedeljo vladalo resnično praznično razpoloženje. Zbrali so se visoki predstavniki političnega in družbenega življenja, prišli so prebivalci iz vseh delov Slovenije, pa tudi predstavniki slovenske narodne manjšine v Italiji in na Koroškem. Sodelovali so pevski zbori, pihalne godbe, folklorne skupine in množice mladih športnikov, po slavnostni prireditvi pa je bil Ljutomer z bližnjo okolico eno samo veliko prizorišče vseljidskega veselja.

Slavnostni govor je imel član federacije in pokrovitelj prireditev Edvard Kardelj, ki je uvodoma dejal:

„Tu v Ljutomeru je slovensko ljudstvo pred sto leti oznanilo novo razdobje v razvoju slovenskega naroda v boju za svojo uveljavitev in osvoboditev. Kakor ob vseh prelomnih zgodovinskih trenutkih, kadar je šlo za usodo naroda, so se tudi takrat na zgodovinskem prizorišču pojavile najširše ljudske množice s svojimi nacionalnimi težnjami, s svojim revolucionarnim in demokratičnim nemirnim, s svojo neposredno politično akcijo in s svojim direktnim pritiskom na vladajoče in odločujoče kroge takratne avstro-ogrske družbe, pa tudi slovenske politike.“

V svojem izjavljanju je Edvard Kardelj kritično osvetlil vlogo takratnega konservativnega slovenskega političnega vodstva, ki se je balo slehernega samostojnega, množičnega, narodnega in demokratičnega ljudskega gibanja. „Tako je moral biti sleherni korak, ki ga je slovensko ljudstvo napravilo za svoj nacionalni, demokratični in socialni napredek, izbojevan tudi v boju s tako zaostalo miselnostjo vodilnih slovenskih konservativnih

političnih in drugih prvakov in z njihovo kratkovidno politiko. Izbojevan je bil v tistih zgodovinskih trenutkih, ko so se široke ljudske množice osvobajale političnega vodstva ter konservativnega sloja v slovenski družbi. In prav tak zgodovinski trenutek je bil tedaj, ko je prvi tabor v Ljutomeru sprožil taborsko gibanje po vseh slovenskih deželah.

Tisoči in tisoči slovenskih ljudi, zlasti kmečkega ljudstva in mladine, so sodelovali na taborih, izražali svoje narodne, demokratične in socialne zahteve pa tudi svoje nezadovoljstvo s politiko konservativnega vodstva in zahtevali odločnega borbo za narodnoosvobodilne in socialne cilje slovenskega ljudstva.

Tabori so spontano razglasili, da je vir moči slovenskega naroda boj ljudskih množic in njihovo demokratično odločanje. Skoraj simbolično je, da so na taborih prvič po kmečkih prireditvah ljudske množice glasovale za predlagane programe in s tem zavestno prevzemale odgovornost za njih uresničenje. Zato taborsko gibanje ni bilo samo narodnoosvobodilno, temveč tudi demokratično in socialno gibanje kmečkih in drugih osnovnih plasti slovenskega ljudstva.

V drugem delu govora se je Edvard Kardelj bavil s problemi, ki jih mora slovenski narod reševati pri današnjem uveljavljanju načel gospodarskega in družbenega samoupravljanja. Pri tem se srečava z mnogimi težavami in treba je premostiti marsikatero oviro, vendar vedno z zavestjo, da je nadaljnji napredek odvisen od naporov vseh delovnih ljudi. V tem smislu je svoja izjava zaključil z ugotovitvijo: „Čeprav je pred nami še trdo delo, lahko z zaupanjem zremo v prihodnja leta. Obenem pa moramo vso našo zunanjo politiko in vse naše ravnanje tudi v bodoče usmeriti tako, da bomo pomagali krepiti mir okoli nas in povsod v svetu in da bomo kar se da podprli te napore, ki so usmerjeni k miroljubnemu sožitju med narodi.“

Jonas v Sloveniji

Zvezni prezident Jonas je bil med svojim obiskom v Jugoslaviji povsod deležen toplega sprejema, najbolj priskrben pa so ga nedvomno sprejeli v Sloveniji. Ob tej priložnosti so potekali zelo konkretni pogovori o odnosih in sodelovanju med obmejnimi pokrajinami, pa tudi vprašanje slovenske narodne manjšine na Koroškem je dobilo primeren poudarek.

Tako je bilo v pogovorih s strani predstavnikov Slovenije izrecno poudarjeno, da „je velikega pomena za zblizevanje med državama reševanje problemov slovenske manjšine na Koroškem v skladu s 7. členom državne pogodbe, tako problemov šolstva, slovenščine kot uradnega jezika, krajevnih napisov itd. Poudarjeno je bilo, da bi vsak napredek v reševanju teh problemov še bolj poglobil priskrbenost stikov in sodelovanja med državama.“

Pa tudi predsednik republike skupščine SR Slovenije Sergej Kraigher je v svoji zdravici v zvezi s slovensko manjšino na Koroškem dejal, da v Jugoslaviji visoko cenijo napore avstrijske vlade, da bi omogočili čimboljši razvoj slovenske manjšine v uveljavljanju njenih življenjskih interesov v lastnem jeziku. Prepričani smo, da je vsak korak v tem smislu in vsako znamenje dobre volje pomemben prispevek k ustvarjanju še ugodnejšega razpoloženja v razvoju sosedskega sodelovanja med našima državama in našimi narodi.“

Zvezni prezident Jonas pa je naglasil, da „prav tu, kjer se srečujejo trije najtesnejši kulturni krogi, je treba pokazati pripravljenost za sporazumevanje in sodelovanje ob obojestranskem zaupanju in skupni volji po napredku.“

Kongres Socialistične stranke Avstrije

Minuli teden je na Dunaju zasedal redni kongres Socialistične stranke Avstrije, ki je v navzočnosti okoli 600 delegatov iz vseh zveznih dežel ter številnih gostov iz raznih evropskih in drugih držav razpravljalo o aktualnih vprašanjih, ki se nanašajo na stranko ter njen organizacijski ustroj, kakor tudi o problemih, ki jim mora SPÖ kot predstavnica velikega dela avstrijskega prebivalstva posvečati svojo skrb. Kongres se je odvijal v ozračju, ki ga je po eni strani oblikovalo dejstvo, da je SPÖ pri zadnjih državnozborskih volitvah utrpela občutno izgubo ter se je končalo njeno skozi dvajset let prakticirano sodelovanje v vladni koaliciji, po drugi strani pa je bil kongres priprava na odločilni politični spopad pri volitvah leta 1970. Zato je razumljivo, da je letošnje zborovanje izzvenilo v znamenju široke mobilizacije, ki se ji bo SPÖ v prihodnjih mesecih posvetila notranje konsolidirano ter oprta predvsem na svoj gospodarski program, s katerim je sprejela alternativo proti sedanji ÖVP-jevski vladi in njeni politiki.

Da je imel izid zadnjih državnozborskih volitev precejšnje posledice za SPÖ, potrjujejo tudi navedbe centralnega tajnika Gratzka, ki je v svojem organizacijskem poročilu povedal, da je stranka najprej zgubila okroglo 50.000 članov, toda potem spet pridobila skoraj 55.000 novih članov, tako da se je efektivno število članov povečalo za 3296 na skupno 705.634. Ponovno naraščanje zaupanja v SPÖ in njeno politiko je prišlo do izraza že pri nekaterih deželnih in komunalnih volitvah zadnjega leta, tako da stranka lahko z zaupanjem gre na delo, ki bo v pretežni meri posvečeno pripravam za „leto volitev“ 1970.

Na sredini dobe med dvema volitvama je kongres torej veljal obračunu za minuli čas in pogledu naprej. Obračun s preteklostjo je izpadel precej oster, zlasti kar velja za kritiko, izrečeno na račun ÖVP oz. sedanje vlade. Že predsednik kluba socialističnih poslancev, bivši vicekancler dr. Pittermann, je v svojem poročilu opozoril na številne „napake“, „pogreške“ in „zamude“ dosedanje ÖVP-jevske samovlade ter ugotovil, da je vedno več znamenj, ki kažejo da po letu 1970 lahko pride do vladne koalicije med ÖVP in FPÖ. Zlasti pa je politiko sedanje vladne stranke kritično osvetlil predsednik SPÖ dr. Kreisky ki je naglasil, da je ÖVP-jevska vlada stala avstrijsko ljudstvo že 25 milijard šilingov. Od leta 1966 do konca letošnjega leta so se državni dolgovi povečali od 29,3 na 40,6 milijarde šilingov, tako da bo vlada, ki bo prevzela posle leta 1970, bremenila težka hipoteka, kajti prevzeti bo morala dolgove v višini od 48 do 50 milijard šilingov. Prav tako kritično je dr. Kreisky obravnaval tudi zunanjo politiko ÖVP-jevske vlade.

Pogled v bodočnost je usmeril kongres SPÖ predvsem s sprejetjem programa o reformi avstrijskega gospodarstva. Po izjavi predsednika Kreiskega bi sistematična uresničitev tega programa Avstriji zagotovila razvoj v moderno industrijsko državo. S tem se prvič ustvarjajo pogoji, da se življenjska raven in blaginja tudi v Avstriji razvijata v tempu, kot je to na primer na Švedskem, je dejal predsednik SPÖ. „Program za reformo avstrijskega gospodarstva stoji na tleh dejstev. Ob vsej stvarnosti je dokument optimizma, dokument zaupanja v sposobnost, inteligenco in energijo delovnih ljudi v Avstriji.“ S tem programom pa so socialisti, kakor

je v diskusiji ugotovil na primer koroški deželni svetnik Erich Suchanek, sprejeli tudi izzivanje tehnološke dobe, kajti ta program ni morda agitacijski program, ki bi bil sprejet pod pritiskom bližajočih se volitev, marveč stvarna podlaga za ozdravitev avstrijskega gospodarstva.

„Avstrija za vse“ pa je tudi naloga in cilj, kakor je rečeno v sklepni resoluciji, sprejeti na kongresu SPÖ. Izhajajoč iz dejstva, da je napočilo zadnje leto ÖVP-jevske samovlade, predlaga SPÖ v tej resoluciji avstrijskemu prebivalstvu obsežno alternativo:

■ Naš gospodarski program jamči vsem

Avstrijcem in celi državi delo, napredek in varnost.

■ V prihodnjih mesecih bomo predložili koncepte za šolsko, visokošolsko in znanstveno politiko, ki je vredna moderne kulturne države.

■ Prebivalcem naše dežele bomo predložili obsežen načrt moderne socialne in zdravstvene politike.

■ V zunanji politiki bomo uveljavili načela, ki zagotavljajo naši deželi in njenim ljudem miren razvoj v središču Evrope, ki jamčijo neodvisnost in svobodo ter služijo nevtralnosti enako kakor evropskemu sodelovanju.

Kongres je izvolil tudi novo vodstvo stranke, katere predsednik je znova postal dr. Bruno Kreisky, ki je — po mnenju nekaterih opazovalcev — svoj položaj še naprej utrdil in s tem dosegel tudi konsolidacijo predvsem v vodilnih vrstah. Širokemu članstvu pa je kongres vtil novega optimizma, tako da bo stranka po začasnem nazadovanju, ki je sledilo volivnemu porazu leta 1966, spet lahko šla na delo z zaupanjem v lastno moč in z vero v privlačnost svojih načel.

Mednarodna razstava „Sodobna elektronika“ v Ljubljani

Ta teden se na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odvijata 15. mednarodna razstava elektronike, telekomunikacij, avtomatizacije in nuklearne tehnike „Sodobna elektronika“, ki

bo trajala do 13. oktobra. Razstava prikazuje velik napredek, ki so ga dosegli Jugoslovani v zadnjih letih na področju elektronike, saj proizvajajo njihove tovarne že najfinije elektronske izdelke, tako tudi komplicirane precizijske aparate. Za razstavo vlada tako doma kakor na tujem veliko zanimanje, tako še posebno med učenci mladin, ki je bila vselej dostopna za novosti na elektronskem trgu.

Razstava dobiva od leta do leta širše mednarodno obeležje. Lani je na njej sodelovalo 17 držav, letos pa razstavlja nad 200 razstavljalcev iz 21 držav, in to ne le evropskih temveč tudi npr. Združenih držav Amerike, Avstralije, Japonske in Argentine.

Na površini okrog 12.000 kvadratnih metrov prikazujejo v posameznih blagovnih skupinah naprave s področja uporabe elektronike, avtomatizacije in nukleonike v gospodarstvu in v javnih službah ter elektronske merilne in krmilne tehnike, dalje računalnike in pripadajoče periferne naprave, pa še telekomunikacijske naprave, telefonske in telegrafске centrale, aparate in naprave za žični in brezžični prenos, radiofone in televizijske naprave ter naprave za opremo studiov, relejnih vezi in oddajnih omrežij; potem še sestavne dele in materiale za elektronske naprave in slednjič izdelke za široko potrošnjo in specialno proizvodnjo ter merilno opremo za elektronsko industrijo.

Spored razstave obsega tudi vrsto strokovnih posvetovanj in sestankov z mednarodno udeležbo, vrh tega je v tem okviru na Bledu tudi 4. jugoslovanski kongres o vakuumski tehniki. Lani je bilo na takih obrobni prireditvah prisotnih preko dva tisoč domačih in tujih izvedencev, letos pa jih bo gotovo še znatno več.

Pred povišanjem železniških in avtobusnih tarif

Kakor znano, je bilo v zvezi z razpravami o državnem proračunu za leto 1969 predvideno povišanje železniških in avtobusnih tarif. Prihodnji teden bo ministrski svet zavzel stališče do tozadavnega osnutka, ki predvideva povišanje železniških tarif za 30 odstotkov in avtobusnih tarif za 20 odstotkov.

Povišanje tarif, ki bo stopilo v veljavo 1. 1. 1969, bo najbolj prizadelo poklicne potnike, šolarje in izletnice, ker predvideva močna povišanja tarif na krajših relacijah, medtem ko bodo povišanja na večjih razdaljah le neznatna.

Ministrstvo za promet opravičuje ta ukrep z močnim porastom personalnih stroškov, ki so leta 1968 znašali 8 milijard šilingov pri železnici in 4 milijarde šilingov pri pošti; v prihodnjem letu bodo porasli za 1,5 milijarde na skupno 13,5 milijarde šilingov.

Svetovna banka v minulem poslovnem letu

Mednarodna banka za obnovo in razvoj (Svetovna banka) je pred nedavnim objavila poročilo o svojem poslovanju v minulem poslovnem letu. Iz tega poročila izhaja, da je Svetovna banka v preteklem poslovnem letu dodelila skupno 847 milijonov dolarjev posojil. Po izjavi novega predsednika Svetovne banke, bivšega ameriškega obrambnega ministra Roberta MacNamare, pa želi ta mednarodna bančni zavod v novem poslovnem letu bistveno razširiti svojo dejavnost financiranja. MacNamara utemeljuje potrebo po povečanju aktivnosti svetovne banke z navedbo, da je zaradi zmanjšanja pritoka kapitala iz industrijsko razvitih držav v države v razvoju ogrožena celotna razvojna dejavnost v svetu. Pomoč svetovne banke naj bi torej, kolikor le mogoče, odstranila posledice takega nezadovoljivega gibanja kapitala.

Do 30. junija letos je Mednarodna banka za obnovo in razvoj od svoje ustanovitve dalje

dodelila vsega 552 posojil v skupnem znesku 11,52 milijarde dolarjev. Posojila je dobilo 85 držav z vseh celin. V minulem poslovnem letu je Svetovna banka dejansko izplačala 772 milijonov proti 790 milijonom dolarjev v predhodnem poslovnem letu. Kumulirana izplačila banke so 30. junija letos dosegla 8,82 milijarde dolarjev. Naprej oddanih je bilo v minulem poslovnem letu za 108 milijonov dolarjev posojil proti 69 milijonom v prejšnjem letu, vrnjenih pa je bilo 237 milijonov dolarjev. Celotni kumulirani znesek vrnjenih posojil je ob koncu junija letos dosegel 2,92 milijarde dolarjev.

Neplačane obveznosti Svetovne banke so 30. junija letos znašale 3,29 milijarde dolarjev in so se v minulem poslovnem letu povečale za 214,3 milijona dolarjev. Banka je v obravnavanem razdobju razpisala javna posojila, in sicer v Kanadi za 13,9 milijona, v Združenih državah Amerike za 300 milijonov, v Švici za 17,5 milijona, v Zvez-

ni republiki Nemčiji za 30 milijonov, na Nizozemskem za 11 milijonov ter na Švedskem za 14,5 milijona dolarjev. K tem zneskom je treba dodati še zneske zasebno plasiranih obveznic, in sicer v Združenih državah Amerike za 290,4 milijona, v Zvezni republiki Nemčiji za 45,9 milijona ter za 11,6 milijona dolarjev v Švici.

Z namenom, da bi mogla v tekočem gospodarskem letu razširiti svojo posojilno dejavnost, bo Svetovna banka tudi svojo emisijsko dejavnost v novem poslovnem letu bistveno povečala, pri čemer se namerava močneje usmeriti na tiste denarne trge, ki tozadevno doslej še niso bili zadostno angažirani. V tem okviru prihaja predvsem v poštev Zvezna republika Nemčija, kjer je Svetovna banka letos do sredine meseca avgusta najela nova sredstva za skupaj 230 milijonov dolarjev.

Dohodki svetovne banke so se v preteklem poslovnem letu zvi-

žali na 356 milijonov dolarjev. Od tega zneska je odpadlo na obresti in emisijske stroške 153 milijonov oziroma 22 milijonov dolarjev več kot v predhodnem letu, kar pa je pripisati tudi delnemu zvišanju obrestne mere. Čisti dohodek banke je znašal 196,1 milijona dolarjev proti 170 milijonov dolarjev v predhodnem letu. Od tega zneska naj bi Svetovna banka 75 milijonov dolarjev odstopila svoji podružnici IDA (Mednarodno združenje za razvoj). Sredstva tega združenja so praktično že izčrpana, saj mu je bilo lani iz dohodkov Svetovne banke dodeljenih komaj 10 milijonov dolarjev.

V preteklem poslovnem letu je v članstvo Svetovne banke pristopila afriška država Zambija, Filipini, Južna Koreja, Peru in Južni Vietnam pa so zvišali svoje deleže. Dne 30. julija 1968 je znašalo število držav članic Mednarodne banke za obnovo in razvoj skupaj 107, celotni znesek doslej vpisanega kapitala pa 22,94 milijarde dolarjev.

POŠIROKEM SVETU

NEW YORK. — Vzporedno z zasedanjem glavne skupščine OZN se tudi letos odvijata v New Yorku pester spored razgovorov in posvetovanj med zunanjimi ministri velikih držav. Uvod v letošnjo „rundo“ je bilo srečanje med ameriškim zunanjim ministrom Ruskom in sovjetskim zunanjim ministrom Gromikom, ki sta se sestala v navzočnosti novega ameriškega predstavnika v OZN Russella Wigginsa. V glavnem potekajo taka srečanja v obliki „prijateljskih“ kosil in večernih sprejemov, vendar obsegajo tudi resne pogovore, ki prej ali slej vplivajo na obravnavanje in reševanje določenih problemov.

RIM. — Italijanska protibevševalna služba je v rimskem zunanjem ministristvu prejela več uradnikov, ki so obdolženi, da so važne vojaške tajnosti posredovali Sovjetski zvezi. V tej zvezi je bil izgnan tudi neki član sovjetskega veleposlaništva, ker so ga obtožili, da je vzdrževal zvezo z vohunjenja obdolženimi uradniki zunanjega ministristva.

PEKING. — Med obiskom albanske državno-partijske delegacije v LR Kitajski je dobila Albanija uradno zagotovilo, da se je Kitajska pripravljena bojevati z Albanijo ramo ob rami in da ji bo nudila vso potrebno pomoč.

KALKUTA. — V Indiji je prišlo prejšnji teden do katastrofalnih poplav, ki so po uradnih podatkih zahtevale 560 človeških življenj, medtem ko neuradna poročila govorijo celo o več kot tisoč mrtvih, milijon ljudi pa strada.

DUNAJ. — V navzočnosti zveznega prezidenta Jonasa se je na Dunaju začela mednarodna konferenca OZN o cestah. Na konferenci, ki jo je v imenu glavnega tajnika OZN U Tanta otvoril izvršni sekretar evropske gospodarske komisije OZN Janez Stanovnik, sodeluje več kot 300 strokovnjakov iz kakih 60 držav sveta. Ob otvoritvi konference, ki bo trajala približno mesec dni, so med drugim poudarili, da je v minulem letu izgubilo življenje v prometnih nesrečah po svetu več kot 200.000 ljudi, 7 milijonov oseb pa je bilo poškodovanih.

HAMBURG. — Ta teden so bili v zahodnonemški deželi Schleswig-Holstein jenski manevri sil atlantskega pakta. Sodelovalo je okoli 10.000 britanskih, danskih in zahodnonemških vojakov. Namen teh vojaških vaj je bil „prekusi učinkovitost multinacionalnih čet“ NATO.

RIM. — Anasambel Drame Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane je te dni na gostovanju v Rimu, kjer ima na sporedu štiri predstave drame Petra Weissa „Zasledovanje in usmrtevanje Jana Paula Marata“. Ta komad je ljubljanska Drama ob začetku nove gledališke sezone obnovila posebej za italijansko gostovanje. Svoj prvi nastop v Rimu so imeli slovenski gledališčniki v torek v gledališču „Teatro delle arti“, kjer so ob tej priložnosti otvorili tudi novo rimsko gledališko sezono.

HANOI. — Po podatkih, ki jih je objavil hanojski radio, so sile južnovietnamske osvobodilne fronte v bojih, ki so septembra potekali v zahodnem planinskem predelu Darlak, onesposobile okrog 10.000 ameriških in 800 južnovietnamskih vladnih vojakov. V istem obdobju so sestrelile ali uničile na tleh 22 sovražnih letal in 30 vojaških vozil.

DUNAJ. — Generalni direktor mednarodne agencije za atomsko energijo dr. Sigvard Eklund je ob otvoritvi letošnjega zasedanja te organizacije, ki ima svoj sedež na Dunaju, med drugim izrazil, da je agencija sicer pripravljena prevzeti nadzorstvo nad izvajanjem sporazuma o prepovedi širjenja jedrskega orožja, vendar pa ji še vedno primanjkujejo potrebna finančna sredstva. Posebej je naglasil, da bi agencija lahko izpolnila določilo sporazuma, po katerem naj bi jamčila, da v državah podpisnicah ne bodo uporabljali vojaške namene nobenega jedrskega materiala.

WASHINGTON. — Izmed 85 ameriških senatorjev, ki jih je agencija AP vprašala, ali se izrekajo za brezpogojno ustavitve bombardiranja Severnega Vietnama ali za ustavitve z določenimi pogoji, se je 27 senatorjev izreklo za brezpogojno ustavitve bombardiranja, 23 senatorjev se je izreklo za ustavitve v določenih pogojih, 18 senatorjev je bilo proti ustavitvi bombardiranja Severnega Vietnama, 17 pa jih na vprašanje sploh ni hotelo odgovoriti.

BUKAREŠTA. — Na zborovanju ob koncu žetve je romunski predsednik Nicolae Ceausescu dejal, da bi morali uporabo sile pri urejanju sporov med državami postaviti izven zakona. Zahteval je, da bi morali državni voditelji spore urejati v dialogu, kajti nobena država ne more biti resnično neodvisna, če ogroža neodvisnost druge države. Pri tem se je skliceval na Marksa in Lenina, ki sta učila, da narod, ki zatira drug narod, ne more biti svoboden.

Sreča ne pade z neba

Zakon je dandanes večinoma dolgo in nepretrgano nastajanje. Se pred nekaj generacijami je bilo tako, da so se mladi ljudje vzeli, dobili otroke, jih vzgojili in razmeroma kmalu, še preden je najmlajši otrok prišel do kruha, umrli. Dandanes se poročajo bolj zgodaj, imajo manj otrok in življenjska doba se je podaljšala — zakonski par ima potem, ko otroci odidejo „na svoje“, še mnogo let pred seboj.

V zakonu se pojavljajo vedno novi problemi in je v njem več kritičnih obdobij. Prvo nastopi pri rojstvu prvega otroka, menijo psihologi; drugo, ko je že več otrok in z njimi večje materialne skrbi, pa večja delovna obremenitev za mater; zadnje, ko otroci odrastejo in sta mož in žena spet sama.

Odločilno je spoznanje, da se v slehernem zakonu dobri in slabi dnevi menjavajo kot plima in oseka. Povod so lahko suh žep, huda bolezen, smrt in podobni udarci usode; nekatere zakonce združujejo, druge spet ločujejo. Denar na primer utegne kak zakon poživiti, drugega razdreti. Celo najboljše zakon pozna čase obupa.

Zakaj pa nekateri zakoni prestanejo viharje in zakaj se drugi končajo z ločitvijo?

Sociologi menijo, da iščejo ljudje v zakonu predvsem dvoje: po eni strani hočejo ohraniti vse prednosti družinskega življenja, kot jih poznajo doma, po drugi strani pa hočejo nadoknaditi vse, kar so prej pogrešali. Dekle, zraslo ob skrbnem očetu, ki pa je zaradi prezaposlenosti ni obdajal s potrebno ljubeznijo, si želi moža, ki bo prav tako priden in ugleden kot njen oče, razen tega pa ji bo dajal še vso ljubezen, ki jo je v otroštvu pogrešala. Mladi mož, ki mu je mati izpolnila sleherni željo, ga pa v njegovih prizadevanjih ni dovolj podpirala, si išče prav tako prizanesljivo ženo, le da naj bi imela še to čudovito lastnost, da ga bo spodbujala.

Osnovni problem zakona je v tem, da dve nezdružljivi stvari ne moreš imeti hkrati. Najboljše pogoje za harmoničen in trajen zakon imajo po mnenju sociologov tisti ljudje, ki zgodaj sprevidijo, da ima zakon, kot vse v življenju, svoje težave in da terja svojo ceno. S poroko se zavoljo življenjske, trdne vezi odpovemo precejšnjemu delu svoje osebne prostosti. Otroci stanejo denar in nalagajo predvsem materi težko delo in čisto velike osebne odpovedi. Zakonca, ki se preveč posvečata poklicu, dajeta na kocko toplo družinsko ognjišče. Če se kateri od obeh odpove častiblepju v poklicu, mu bridkost odpovedi lahko zagreni življenje. In tako gre naprej, leto za letom, točko za točko. Zakonsko življenje je vedno znova povezano z bolečimi odločitvami.

Krize in konflikti pač sodijo v življenje in jih ni mogoče obiti. Doživljamo razočaranja in doživljamo zmagoslavja. Toda mnogi ljudje pričakujejo, da bo zakon drugačen, veličastnejši, kot je življenje. Ko se potem prvi ljubezenski opoj razblini, žalostno in grenko ugotavljajo, da so že vedno samo ljudje. In partnerju, ki so si ga bili zbrali za življenje, ne gre nič drugače.

Skrivnost dobrega zakona je v sposobnosti, taka razočaranja preboleti in vzeti sebe in partnerja takega, kot je, namreč z vsemi krepostmi in slabostmi. V zakonu ne sme biti nikakršne binarosti in nikakršnih obsojanj, biti mora varen pristan, v katerem se žena in mož gibljeta svobodno in brez sile.

Če si dva človeka hočeta ustvariti dober zakon, tedaj se morata stopiti v novo enoto, ki je nekaj večjega kot oba skupaj. To skupnost morata sprejeti za trden okvir svojega življenja. To je namreč bistveno — ne pa potrpežljivo prilagajanje v denarnih interesih in drugem. Mož in žena, ki sta prepričana v svojo ljubezen, se lahko o vseh problemih odkrito prepirata in bosta vedno našla kakšno rešitev. Z drugimi besedami: sreča in harmonija v zakonu sta odvisni od tistega čudežnega nekaj, kar imenujemo ljubezen. To besedo z mnogimi pomeni velja previdno definirati. Ljubezen ni strast, ki nenadoma vzplamti in zaradi katere se razboli mladeničevo srce. Lahko se s tem

Petindvajset let slovenske državnosti

Prejšnji teden je minilo petindvajset let od zgodovinskega kočevskega zbora odposlancev slovenskega naroda, na katerem so bili položeni temelji slovenske državnosti. Za ta jubilej so se v Kočevju več dni vrstile razne kulturne in druge prireditve, prejšnji četrtek pa je praznovanje pomembne obletnice doseglo višek v veliko slavnostjo v Šeškovem domu, kjer so se zbrali kot častni gostje preživeli odposlanci nekdanjega kočevskega zbora, pridružili pa so se jim številni vodilni predstavniki SR Slovenije ter delegacije iz vseh ostalih jugoslovanskih republik. Slavnostni govor je imel predsednik republiške skupščine Sergej Kraigher, ki je uvodoma naglasil, da je zbor odposlancev slovenskega naroda v Kočevju pred petindvajsetimi leti nedvomno eden najpomembnejših dogodkov v zgodovini slovenskega naroda.

Na tem zboru so se „po nepolnih dveh letih in pol okupacije po fašističnih silah, šestindvajset mesecev po začetku oborožene vstaje in še v polnem teku druge svetovne vojne in narodnoosvobodilnega boja narodov Jugoslavije zbrali, pod oboroženo zaščito enot svoje narodnoosvobodilne vojske, na najbolj splošnih volitvah in na najbolj demokratičen način izvoljeni odposlanci vseh delov Slovenije, stoletja razdeljene z raznimi deželnimi in državnimi mejami in ponovno

razkosano v fašistični okupaciji.“ Na kočevskem zboru sta delavski razred in delovno ljudstvo Slovenije prevzela na Slovenskem oblast v svoje roke in postavila državno-pravne temelje slovenske države.

Kočevski zbor je slovesno potrdil, da je vstop izvršnega odbora Osvobodilne fronte v Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije dejanje v smislu samoodločbe suverena slovenskega naroda. „S tem sklepom smo tudi Slovenci kot suveren narod in na podlagi pravice do samoodločbe s svoje strani prispevali k zgodovinskemu II. zasedanju AVNOJ, ko so bili položeni temelji nove demokratične federativne Jugoslavije kot bratske skupnosti enakopravnih narodov in narodnosti.“

Sklepi kočevskega zbora — je dalje naglasil predsednik Kraigher — se uresničujejo v celotnem družbenem in političnem razvoju v preteklih 25 letih. Boj za uresničenje ciljev revolucije in za samostojni razvoj je sestavni del boja vseh naprednih sil proti imperializmu in kolonializmu, proti hegemoniji, za enakopravne odnose med narodi in državami.

„To zlasti velja za uresničevanje našega nacionalnega programa Zedinjene Slovenije. Priključitev Slovenskega primorja Sloveniji in Jugoslaviji in njeno priznanje na mirovnih pogajanjih v sedanjem obsegu je bilo rezultat našega osvobodilnega boja in ob mirovnih pogajanjih boja proti sporazumevanju o interesnih sferah med velikimi silami. Tako je tudi nadaljnje uresničevanje tega programa sestavni del boja proti imperializmu in hegemonizmu, za enakopravne odnose med narodi in državami in za zmago socializma.“

Slovenec, ki so ostali zunaj meja Slovenije in Jugoslavije, zagotavljajo mednarodne pogodbe v primeri s predvojnimi veliko večje pravice in večjo zaščito pred nasilnim potujčevanjem. Poleg tega se je v osvobodilnem boju tudi v njih poglobila nacionalna zavest in vli- lo več notranjega pogauma in narodnostnega žara v boju za njihove pravice. Vloga Jugoslavije v svetu in položaj Slovenije v njej pa dajeja boljša poročstva za spoštovanje in uveljavljanje mednarodnih pogo- b.

Ob doseženih rezultatih gospodarskega in družbenega razvoja, ob vse večji demokratičnosti in svobodi v odnosih med ljudmi, v odprtih mejah postaja Slovenija iz leta v leto močnejša privlačna sila za vse Slovence zunaj njenih meja. Vse tesnejše postajajo njene zveze tudi z mejnimi pokrajinami sosednih držav in vse pomembnejši je njen prispevek kakor tudi prispevek vse Jugoslavije k uresničevanju možnosti, da postanejo narodne manjšine most za zblizevanje sosednih držav.

Taka politika pomeni obenem pomoč vsem progresivnim silam v sosednih državah in razorožuje delovanje šovinistične iredente ter neofašističnega in neonacističnega revanšizma kot najhujših nosilcev potujčevanja in nasprotnikov doslednega izpolnjevanja obveznosti in zaščite naše narodnosti v mednarodnih pogodbah. To je obenem edina realna pot za polno uveljavljanje določil teh pogodb in zagotovitev pravic, ki jih že uživajo druge narodnosti v teh državah.“

V drugem delu svojega govora je predsednik Kraigher nakazal gospodarski in družbeni razvoj Slovenije po drugi svetovni vojni, ob koncu pa spričo povečane mednarodne napetosti poudaril pomen in potrebo razvijanja obrambnih sposobnosti. Pri tem je navedel citat iz govora, ki ga je imel pred petindvajsetimi leti na kočevskem zboru Edvard Kardelj: „Dvignite ves narod na obrambo svoje zemlje! Vsa naša zemlja mora biti za sovražnika kakor jež, ki mu ne more do živga! Vsi naši možje, naše žene, otroci in starci ter vsa bogastva naše zemlje morajo biti v službi domovine, ki se bori za svobodo.“

Slovensko gledališče v Trstu

se pripravlja za svojo štiriindvajseto sezono

Prihodnji teden, v soboto 19. oktobra, se bo tudi v Slovenskem gledališču v Trstu začela nova sezona, že štiriindvajseta od povojne pozitivne delovanja te za slovensko narodnostno skupnost v Italiji nedvomno zelo pomembne ustanove. Saj ima to gledališče — kakor je rečeno v uvodu prospekta za novo sezono — „nalogo, da našemu človeku na tem koščku zemlje posreduje najzlahtnejše sokove slovenske samobitnosti, da za zemljo od Trsta do Benečije živi in v njenem imenu ustvarja.“

V zadnji sezoni je 14-članski ansambel Slovenskega gledališča v Trstu v 210 delovnih dneh pripravil sedem premier in imel skupno 141 predstav, ki si jih je ogledalo 38.755 obiskovalcev. Za novo premiero pa je vodstvo gledališča predvidelo pet premier ter dve obnovitvi. Povsem nova dela so: Tri sestre (Anton Čehov), Zares čuden par (Neil Simon), Red mora biti (Josip Tavčar, krstna uprizoritev), Anftruo (Plaut) in Martin Krpan (Mirko Mahnič), medtem ko bodo iz repertoarja posebnost uspehi predstav obnovili Goldoni-Ruplovo komedijo „Primorske zdrahe“ in otroško igrano Danila Gorinska „Rdeča kapica“. Pri tem je vsekakor zanimivo, da bo Plautova klasična komedija doživela na slovenskem odru v Trstu prvo slovensko uprizoritev; prav tako pa bo ob tej priložnosti prvič uprizorjen tudi Mahničev Martin Krpan.

Poleg lastnih predstav bo Slovensko gledališče v Trstu posredovalo obiskovalcem tudi zanimiva gostovanja. Tako se bo ljubljansko Mestno gledališče predstavilo s Dürrenmatovimi „Prekrščevalci“, Drama Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane bo v Trstu gostovala s krstno uprizoritvijo Dominika Smoleta „Krst pri Savici“, drama Hrvatskega narodnega kazališta „Ivan Zajc“ z Reke z Držićevim „Skopuhom“, zagrebška opera pa z Dimitrija Šostakoviča opero „Katarina Izmajlova“. Letos bo Trst obiskalo tudi Jugoslovansko

dramsko pozorišče iz Beograda, katerega ansambel bo imel v Slovenskem gledališču tri predstave.

Med novosti letošnje sezone sodijo igrani „večeri umetniške besede“, ki bodo posvečeni Ivanu Cankarju, Simonu Gregorčiču ter slovenskim baladam in roman- cam. S Cankarjevim večerom, s katerim namerava gledališče obiskati tudi mnoge druge kraje na Tržaškem, Goriškem in v Benečiji, bodo Slovenci v Italiji počastili letošnjo petdesetletnico pisateljeve smrti.

Končno pa so redna oblika dejavnosti Slovenskega gledališča v Trstu tudi gostovanja v drugih s Slovenci naseljenih krajih. Zlasti velja to za kraje v Benečiji, kamor bodo slovenski gledališčniki iz Trsta tudi letos ponesli slovensko besedo. Za zaključek sezone pa ima gledališče predvideno obsežno turnejo po Jugoslaviji.

Izbirajo letošnjega repertoarja je umetniški vodja gledališča prof. Josip Tavčar takole utemeljil: „Naše gledališče, ki ima zaradi svojstvenega položaja svoje posebne težave in hkrati posebne prednosti, gradi svojo programsko politiko na treh temeljnih izhodiščih — nuditi občinstvu ne samo dobro ljudsko zabavo, temveč estetski užitek, utrjevati vlogo mostu med slovensko in italijansko kulturo ter ohraniti umetniški prestiž v slovenskem in italijanskem kulturnem prostoru.“

Pri tem pa se vodstvo gledališča in posamezne slovenske organizacije zavedajo, da bo gledališče ustrezno odigralo svoje umetniško in narodno obrambno poslanstvo le tedaj, če bo našlo svoj odmev povsod, kjer živijo Slovenci. Zato je pridobivanje novih obiskovalcev skupna obveznost tako gledališča kakor tudi slovenskih kulturnih in prosvetnih organizacij in ustanov. Letos so v okvir teh naporov uvrstili tudi poseben družinski abonma, ki naj bi z velikimi olajšavami omogočil celim družinam poceni obisk v Slovenskem gledališču.

Slavna dela

svetovne književnosti

Ob lanske 50-letnici oktobrske revolucije so v Sovjetski zvezi začeli z veliko izdajo najboljših del svetovne književnosti vseh časov. Ta izdaja bo obsegala skupno 200 knjig, ki bodo izhajale z naklado 300 tisoč izvodov. V prvih 66 knjigah bo zajeta književnost od antike do 18. stoletja, naslednjih 64 knjig bo posvečenih 18. stoletju, preostalih 70 knjig pa književnosti 20. stoletja.

Za izhajanje te monumentalne zbirke so izdajatelji predvideli dobo desetih let.

KULTURNE DROBTINE

● Slavistično društvo Slovenije je za soboto in nedeljo pripravilo v Novem mestu zborovanje, katerega predavanje bodo v glavnem veljala 50-letnici smrti Ivana Cankarja. Poleg tega bodo udeleženci zborovanja napravili študijsko ekskurzijo v Belo Krajino.

● Pri dunajski založbi Universal Edition je izšla kritična izdaja zbranih simfonij Josepha Haydna. Celotno delo je dopolnjeno z opombami, zbirka je izšla v redakciji Robbinsa Landona.

● Produkcija Gugenheim iz Washingtona se je odločila financirati snemanje filma o umorjenem ameriškem senatorju Robertu Kennedyju. Poleg sestavljenih prizorov bodo uporabili tudi dokumentarne posnetke.

● Hrvatsko kulturno društvo na Gradiščanskem, osrednja organizacija gradiščanskih Hrvatov, je pred nedavnim imelo svoj redni občni zbor v Frakanavi. Za predsednika je bil ponovno izvoljen ravnatelj Alfonz Kornfeld, nekdanji predsednik Demeter Linzer pa je postal častni predsednik.

● V dvorani graškega Forum Stadtparka so pred kratkim priredili večer slovenske sodobne lirike. Uvodno predavanje je imel Filip Kalan-Kubatovič, graški igralec pa so prebrali izbor iz slovenske lirike od Kosovele do danes.

● Na kongresu mednarodne organizacije za mladinsko književnost, ki je bil v Švici, so za novo predsednico te ustanove izvolili direktorico Mladinske knjige v Ljubljani Zorko Peršič.

● Letošnja najdražja italijanska knjiga je posvečena slikarju Giorgiu de Chiriu. Vsebuje 40 barvnih reprodukcij, spremno besedo pa je napisal Nobelov nagrajenec Salvatore Quasimodo. Knjiga je težka 14 kilogramov in stane 200.000 lir.

● Televizija v Vojvodini pripravlja posebne sporede oziroma redne oddaje tudi za tamkajšnje narodne manjšine. V madžarščini bodo poleg informativnih oddaj še dve do tri tedenske specializirane oddaje s področja kulture ter oddaje za otroke in za podoželje. Prihodnje leto pa nameravajo uvedti tudi televizijske oddaje v slovaščini in romunščini.

Palača knjig

V Beogradu gradijo novo poslopje Narodne knjižnice Srbije, o katerem pravijo, da bo najmodernejša in največja palača knjig v Jugoslaviji, hkrati pa tudi ena največjih v Evropi. Knjižnica bo sestavljena iz dveh blokov; v prvem bodo knjige, čitalnice in drugi prostori, v drugem bloku pa administracija in delavnice, ki so takšni ustanovi neobhodno potrebne.

Vse bo iz betona, aluminija in stekla. Že doslej so v to stavbo vgradili 15.000 kubi- kov betona in 1.600.000 kilo- gramov betonskega železa. Pod streho nove knjižnice bo 23.339 kvadratnih metrov površine, samo prostor za hranjenje knjig bo meril 7000 m².

V ogromnih prostorih za hranjenje knjig se človek počuti naravnost čudno: močni betonski nosilci, betonski zidovi, betonska tla — brez slehernega okna. V stavbi so že montirali kompliciran sistem ventilacije in klimatizacije. Štiri milijone knjig bo povsem zaščitenih pred vlag- o in čemer koli drugim; močni betonski zidovi bodo ščitili knjige celo pred eksplozijo najmočnejših bomb. Vse je zgrajeno tako, da bi ostale knjige nepoškodovane celo takrat, če bi se stavba porušila.

Računajo, da bodo knjige v novo stavbo prenesli v začetku leta 1970.

začne, toda kasneje se manifestira z nežno zaupljivim, nekoliko dobrohotnim nasmeškom, s katerim mož, ki postaja počasi plešast, pogleda svojo ženo pri zajtrku, ko mu še vsa zasp- ana in za silo počesana reče dobro jutro čez njegov časopis.

Ljubezen, ki ohranja zakon, ni nežno grljenje in niso visoke besede. Če so ljudje povezani z močnim ču- stvom, se morajo kdaj pa kdaj prič- kati. Ljubezen ni semenj bonbonov, rož in daril za rojstni dan, marveč prej dolga veriga žrtev in umrlih sanj, novih otroških čevljev in mesečnih obrokov v banki. Ljubezen ni garan- cijski list za dosmrtno srečo, zakaj v vsakem zakonu so hude besede in dolge, bolezen, skrbi in vzgojni pro- blemi. Nemara je resnična ljubezen prav v tem, da ne ugasne v razmerah, ki bi razdrle sleherno drugo skupnost.

Vabilo na

jubilejno proslavo

60-letnice

Slovenskega
prosvetnega društva
„Zarja“ki bo v nedeljo 20. oktobra 1968
ob 11.30 uri v kinodvorani
v Železni Kapli.Na sporedu bodo slavnostni
govor, recitacije, pevski nastopi
in godba na pihala.

Društveni odbor

Podjunski pevci so peli

na proslavi 720-letnice mesta Ravne

Letos obhaja industrijsko močno razvito mesto Ravne 720-letnico. Ta jubilej je prebivalstvo tega obmejnega mesta dostojno proslavilo z vrsto prireditvev, katere je občinska skupščina Ravne organizirala skupno s kulturno prosvetnimi organizacijami in ravensko železarno. Zaključna slovesnost tega jubileja je bila minulo nedeljo pred gimnazijo na Ravnah, na kateri je poleg godbe ravnskih železarjev, pevskega zbora ravnenske gimnazije in drugih sodeloval tudi združen moški pevski zbor iz Podjune, ki so ga sestavljali pevci iz Pliberka, Šmihela, Škocijana in Železne Kaple. Pod vodstvom Valentina Hartmanna so naši pevci zapeli več koroških narodnih pesmi.

Sodelovanje podjunskih pevcev na tej proslavi je odraz dobrih sosedskih odnosov in dolgoletnega sodelovanja med Slovenskim prosvetnim društvom v Pliberku ter ostalih prosvetnih društev v Podjuni s tovrstnimi organizacijami v občini Ravne. V zadnjih letih pa se je razvilo tudi uspešno sodelovanje med občinama tu in onstran meje, kar je potrdila tudi prisotnost pliberškega podžupana Mirka Kumra, ki so ga poleg predsednika Slovenskega prosvetnega društva Lovra Potočnika posebej pozdravili med častnimi gosti.

Sodelovanje in dobre sosedske odnose je v slavnostnem govoru na jubilejni proslavi nakazal tudi predsednik občinske skupščine Ravne Jože Kert in poudaril, da bo to sodelovanje treba gojiti tudi v bodoče in da bo treba te slike še poglobiti, kar bo v obojestransko kulturno in gospodarsko korist.

Sveče

V začetku tega meseca je nenadoma umrla bivša šivilja Marija Waldhauser, stara 73 let. Zjutraj so jo našli mrtvo ob postelji, kjer jo je zadela srčna kap.

Zibelka je pokojnica tekla v znani Hauptmannovi domačiji na Otožu. Ob plebiscitu je prišla v Sveče in z možem Honzom sta si postavila prijeten dom, kjer sta dolga leta preživevala v najlepši slogi. Po moževi smrti je Marija Waldhauser ostala v svojem domu sama, kajti sin Hanzl se je z družino preselil v Št. Jakob, kjer deluje kot priznan zobozdravnik.

Da je bila, kakor tudi njen mož, zelo aktivna narodna delavka, ni treba posebej poudarjati, saj je bila znana daleč naokoli. Omenimo le toliko, da je bila dolga leta odbornica domačega Slovenskega prosvetnega društva „Kočna“. Zlasti je znala pritegniti nase mladino; njena hiša je bila večkrat polna otrok, ki jih je učila slovenskega petja.

Kako je bila priljubljena, je pokazala tudi udeležba na njenem pogrebu, ko se je na domačem pokopališču v Svečah zbrala velika množica žalnih gostov od blizu in daleč. Besede slovesa je ob odprtem grobu spregovoril domači župnik Skorjanc,

društveni pevci pa so zapeli žalostinke pod vodstvom dr. Antona Feiniga. Sinu dr. Hanziju Waldhauserju in družini ter vsem drugim sorodnikom velja naše iskreno sožalje!

Marija Waldhauser še ni bila pokopana, ko je v naše vrste znova posegla kruta smrt. Umrla je upokojena učiteljica, p. d. Pregljeva mati Marija Inzko, rojena Einspieler.

Pokojna Pregljeva mati je doživela starost 84 let. Bila je zadnja neposredna potomka znane Einspielerjeve rodbine. Vse svoje življenje je ostala zvesta narodu in je v tem duhu vzgajala tudi svoje otroke. Svoječasno je marljivo sodelovala tudi pri „Koroškem Slovincu“, kjer je pisala predvsem o dolžnostih matere pri vzgoji otrok. Njeno zadnje službeno mesto kot učiteljica je bilo v Pokrčah, po plebiscitu pa je menda niso več „potrebovali“ in je bila upokojena.

Tudi pogreba pokojne Pregljeve matere se je udeležilo izredno veliko ljudi; poslovilne besede ob grobu je spregovoril preč. prelat Zechner, domači pevci pa so v slovo zapeli slovensko pesem.

Vsem žalujočim svojcem izrekamo toplo sožalje!

Bilčovs

Minulo soboto smo pri Miklavžu v Bilčovsu praznovali svatbo Jožkota Prušnika in Anice Mikl, ki sta sklenila zakonsko zvezo in se odločila za skupno življenjsko pot.

Številnim svatom, ki so prišli od blizu in daleč, so se pridružili tudi domačini, predvsem člani in pevci domačega prosvetnega društva, da z mladim parom proslavijo življenjski dogodek ter mu zaželijo vso srečo v skupnem življenju. Ta voščila pa niso bila izrečena zgolj zato, ker je pač taka navada, temveč kot iskren izraz prijateljstva in priljubljenosti neveste in ženina v domačem kraju. Saj je nevesta Anica že od svojih otroških let zvesta prosvetna delavka in prosvetnem društvu „Bilka“, kjer jo poznamo kot dobro igralko in pevko. To svojo dejavnost je Anica izvajala kljub svojemu poklicu kot zobotehnik v

Celovcu in tako ostala zvesta našemu društvu.

Čeprav prihaja ženina Jožko iz Čahorč, ga v Bilčovsu že dobro poznamo, saj že več let nastopa in poje v združenem pevskem zboru Gur. Jožko nam je kot stavec v tiskarni Drava poznan tudi kot vesten delavec in priljubljen član kolektiva. Zato je svatovanje potekalo v vzdušju velike družine sorodnikov, pevcev in prosvetašev. Novoporočencema je v imenu SPD „Bilka“ čestlil predsednik Peter Silter ter jima želel obilo družinske sreče. Hkrati pa je še izrazil željo, da bi kot mož in žena tudi v bodoče še sodelovala v društvu. Čestlil so prišli tudi iz Št. Janža, kjer se je Jožko udeleževal kot nogometaš v tamošnjem športnem društvu.

Željam se pridružujemo tudi v uredništvu v prepričanju, da bosta Jožko in Anica ostala zvesta svoji

Ob začetku
gledališke sezone

Z Mozartovo opero „Figarova svatba“ se je včeraj začela nova sezona v celovškem Mesnem gledališču. Letos je začetek gledališke sezone nedvomno pravi začetek — namreč tudi začetek delovanja novega upravnika gledališča Herberta Wochinza, o katerem je dež. glavar Sima v brošuri o celovškem Mesnem gledališču zapisal: „V svoji novi funkciji si je postavil nalogo, da bi naredil iz gledališča v Celovcu gledališče za vse Korošce.“

Res hvale vredna naloga! Gledališče za vse Korošce. To pomeni, da tudi za tiste južno od Celovca, za tiste pod Karavankami. Ali smo koroški Slovenci dojeli smisel te zasnove? Ali smo tudi mi zmožni doprinesiti kaj k razvoju tega gledališča za vse Korošce, na naš specifični način? Kje je slovenski oder, kje so sredstva, kje so tisti, ki bi delali, kje tisti, ki bi pomagali?

Ob začetku nove gledališke sezone torej tudi novo vodstvo gledališča. S prvo akcijo je Herbert Wochinz izzval mnogo kritike in polemike. Odpustil je skoraj celotni ansambel (socialno morda trda, vendar z umetniškega vidika potrebna poteza) in si poiskal novih ljudi. Druga naloga, ki se ji je posvetil z vsemi silami, je veljala pridobivanju novih prijateljev gledališča. Krepko je udaril po reklamnem bobnu ter začel širiti zanimanje za gledališče po vsej deželi. V zadnjih letih je imelo celovško gledališče najnižje število stalnih obiskovalcev med vsemi deželnimi gledališči. Tudi tukaj je Wochinz uspel: 700 novih stalnih obiskovalcev oziroma abonementov je pridobil. Pomen stalne publike je za gledališče iz finančnega vidika in za igralce iz psihološkega vidika ogromen. „Kvaliteta gledališča je odvisna tudi od publike, obiskovalec jo soustvarja,“ pravi Herbert Wochinz v že zgoraj omenjeni brošuri. Po drugi strani pa bo gledališče lahko opustilo gostovanje v manjših krajih, kjer so za ta namen skoraj povsod neprimkladne dvorane.

Se nekaj besed o novem upravniku gledališča. Rojen je bil leta

Železna Kapla

Iz Železne Kaple se tokrat oglašamo z veseljem dogodkom. Pevka našega društvenega pevskega zbora Anica Kelich in Tonči Pasterk sta se odločila za skupno življenjsko pot.

Poročno slavo sta imela pri Rastochniku v Lepeni, kamor sta vabila sorodnike in prijatelje. Na svatbo sta povabila tudi pevce, ki so s pesmijo dopolnjevali veselo razpoloženje. Kot vsakemu članu pevskega zbora, so kapelški pevci izročili darilo tudi nevesti Anici v spomin na njena dekliška leta in sodelovanje v zboru. Hkrati pa so izrazili željo, da bo tudi kot žena še našla čas za sodelovanje v zboru.

O tem smo prepričani, saj Anica izhaja iz narodno zavedne Tavčmanove družine v Lepeni, ki vestno sodeluje v kulturnem prizadevanju našega društva. Prepričani smo tudi, da bo njen mož Tonči našel razumevanje — kljub skrbem, ki spremljajo vsak mladi par pri ustanavljanju lastnega gospodinjstva — za njeno delovanje kot pevka, saj je razumen in kulturn človek.

Ob tej priliki jima še enkrat želimo vse najboljše in mnogo družinske sreče.

KOLEDAR

Petek, 11. oktober: Mati M. D.
Sobota, 12. oktober: Maksimilijan
Nedelja, 13. oktober: Edvard
Ponedeljek, 14. oktober: Kalist
Sreda, 15. oktober: Terezija
Torek, 16. oktober: Gal
Četrtek, 17. oktober: Marjeta

materini besedi in da bosta v tem duhu vzgajala tudi svoj naraščaj. Pri ustvarjanju skupnega doma pa novoporočencema želimo mnogo uspeha, predvsem medsebojno razumevanje, ki je pogoj za vsako družinsko srečo.

1925 v Beljaku, kjer je obiskoval tudi srednjo šolo. Po maturi je študiral na dunajskem Reinhardtseminarju, nato pa je šel v Pariz, kjer je študiral pantomimo pri Marcelu Marceauju. V tisti dobi je igral tudi glavno vlogo v filmu „L'Enclos“, ki je prejel nagrado filmskega festivala v Cannesu. Leta 1956 se je v „Theater der Courage“, potem pa je ustanovil „Theater am Fleischmarkt“, kjer so uprizorjali dela moderne dramatike. Ko se je leta 1961 vrnil na Koroško, je v Spittalu ob Dravi osnoval danes mednarodno znane komedijske igre na gradu Porcia. Ta oder je leta 1964 zastopal Avstrijo na gledališkem festivalu v Parizu, naslednje leto je bil ansambel povabljen na Piscatorjev „Ljudski oder“ v Berlin, zadnjo soboto pa smo skupino občudovali tudi v televiziji, ki je oddajala v Spittalu posneto komedijo „Celimar“.

Pevsko društvo Jakob Gallus
Petelin, Celovec, prireja

PEVSKI KONCERT

v soboto 19. oktobra ob 20.
uri v Kulturnem domu v Ločah
ob Baškem jezeru,
v nedeljo 20. oktobra ob 14.30
uri pri Schwarzu v Pliberku.

Ob svoji 20-letnici poje mešani zbor „Slavček“ iz Trbovelj
umetne in narodne pesmi.

Josef Lubas

deset let župan

Župan današnje velike občine Železna Kapla-Bela, deželni poslanec Josef Lubas, obhaja pravzaprav jubilej — namreč desetletnico svojega županovanja.

Že deset let je minilo, odkar je na čelo občine stopil takratni predsednik obratnega sveta v tovarni celuloze na Rebrci Josef Lubas. V teh desetih letih je občina Železna Kapla-Bela doživela marsikatero spremembo. To velja tako za njen gospodarski razvoj, kakor še posebej za vzdušje, v katerem se odvija dnevno življenje občine in njenih prebivalcev. V določeni meri je k temu razvoju nedvomno prispevala tudi združitev obeh prejšnjih samostojnih občin Železna Kapla in Bela.

O gospodarskem napredku v današnji veliki občini pričajo med drugim nove stanovanjske zgradbe, urejene ceste, moderno kopališče, nova občinska hiša itd. Seveda pa je dokaz razvoja občine tudi novo poslopje glavne šole, ki ga je ob letošnjem 700-letnem jubileju Železne Kaple izročil svojemu namestu zvezni prezident Jonas.

Vzporedno s tem razvojem pa je napravila občina v zadnjih desetih letih velik korak naprej tudi na drugem področju. Z vzdušjem, ki vlada danes tako med različnimi političnimi strukami kakor še posebno med obema narodnostnima skupinama, lahko služi kapelška občina za zgled marsikateri drugi občini na južnem Koroškem. Pod vodstvom župana Lubasa in ob podpori mnogih sodelavcev iz raznih taborov so bile v tem oziru ustvarjene popolnoma nove sodobne razmere. Vse tisto, kar je nekdanje ločilo, je bilo polisnjeno v ozadje, v vsakodnevni praksi pa so zavladala načela strpnosti, medsebojnega spoštovanja in enakopravnega sodelovanja. Poleg tega je občina Železna Kapla-Bela utrla pot iskrenega prijateljstva tudi k sosedom onkraj meje in zdaj že leta tako v svojem lastnem okviru in tudi v širšem merilu uspešno prakticira politiko miroljubnega sožitja in dobrega sosedstva.

Mnogo zaslug za ta razvoj gre nedvomno županu Lubasu, ki mu je ob desetletnici županovanja samo želeli, da bi še naprej tako uspešno deloval za svojo občino in njene prebivalce.

Vsem, ki se bodo trudili, da bi v celovškem Mesnem gledališču nudili res kvalitetne predstave, je ob začetku nove sezone želeli mnogo uspeha pri njihovem težkem delu.

H. O.

Škofiče

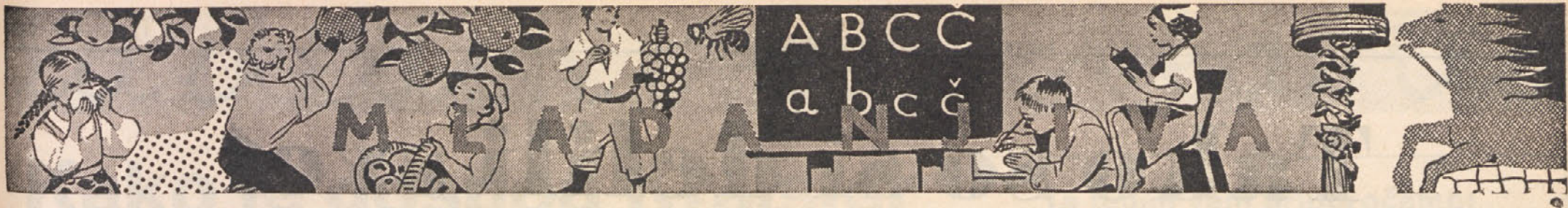
Prejšnji torek se je na škofiškem pokopališču zbrala izredno velika množica žalnih gostov. Poslovili smo se od Petra Jägerja, ki je po dolgi teški bolezni v 74. letu starosti za vedno odšel od nas.

Peter Jäger je bil kljub težkim socialnim razmeram skrben in dober družinski oče. Čeprav je kot delavec bil odvisen od svojih delodajalcev, ki mu v narodnem oziru niso bili vedno naklonjeni, svoje materine besede nikoli ni zatajil. Nasprotno, kot član domačega prosvetnega društva je vedno znova spet pokazal svojo pripadnost k slovenskemu narodu. Tudi svoje otroke je vzgojil v zavedne narodnjake in aktivne prosvetaše. Oba sinova pojeta v domačem pevskem zboru, sin Herman pa je že več let predsednik Slovenskega prosvetnega društva v Škofičah. Peter Jäger je bil s vojo veselo naravo med domačini zelo priljubljen in kamorkoli je prišel, je s svojim zdravim humorjem spravil vsakogar v dobro voljo. Svojo šegavost je ohranil celo v času, ko je njegovo zdravje izpodkopavala težka bolezen.

Po pogrebni obredih, katere je opravil domači župnik Nadrag, sta se ob odprtem grobu od pokojnika poslovila škofiški župan Bürger, v imenu Slovenskega prosvetnega društva „Edinost“ pa Lovro Kramer. Društveni pevski zbor je pod vodstvom Toneta Umeka na domu in ob odprtem grobu z žalostinkami izkazal pokojniku zadnjo čast.

Petra Jägerja bomo ohranili v trajnem spominu. Vsem svojcem pa tem potom izrekamo naše iskreno sožalje.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 85-6-24. — Tiska: Založništvo in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.



Mož brez strahu

Nekoč je živel človek, ki je bil tako velik, da bi lahko napravil iz njega dva. In bil je močan, da je lahko hkrati vrgel tri močne. Zato pa je tudi pojedel hudo dosti: otepel je deset ješčih.

Ni ga bilo moškega v hlačah, ki se ga bi upal obrniti z nogami proti nebu. Nikogar se na tem ljubem svetu ni bal, zato je dostikrat klical:

„Kje je strah? Naj pride kdor koli, pa četudi sam hudič, jaz se ga ne bojim!“

Nekoč so sedeli v krčmi vaščanje ter sklenili, da mu bodo pokazali strah; eden izmed njih se bo ogrnil v belo plahto, šel pred polnočjo na vaško pokopališče in legel v novo skopani grob. Z velikanom pa so stavili:

„No, ali te bo strah ali ne?“

Ta je zatrdil: „Nikdar in nikjer! Koliko je stave?“

Pogodili so se za veliko denarja in velikan jim je udaril s tako silo v roke, da bi jih jim bil kmalu iztrgal.

Tedaj so mu rekli:

„Pojdi pred polnočjo na naše pokopališče; bomo videli ali te bo strah ali ne! Pa kakšno mrliško kost prinesi!“

In res je šel velikan pol ure pred polnočjo po hribu na pokopališče. Na grobovih so cvele vsesvetnice in se pozibavale v vetru. Med njimi pa so tu in tam brlele sveče, ki so dogorevale prav do zemlje, tako da se je vnela še žagovina, ki je bila posuta čez gomile. Kot bi grobovi goreli.

Njega pa ni bilo nič strah!

Slišal je glasove, šel po stezi in prispel do zida, kjer je bil nov grob. Poslušal je in čul, kako so se mrliči pogovarjali in kregali med seboj ter se obmetavali s kostmi. Zdaj je prišel leta roka, zdaj noga, potem spet lobanja... Njega pa ni bilo nič strah.

Ko pa je videl, da je to le nekaka vrsta igre, je rekel mrtvakom, naj ga puste, da se bo z njimi igral. Ti so mu res dovolili. Nekdo je postavil kosti, drugi pa so jih izpodbijali z lobanjami. Velikan je vedno dobival.

Tedaj pa se je oglasil oni živi na dnu jame in rekel:

„Ali mi daš mojo glavo?“

Velikan je pograbil neko lobanjo in jo zagnal s tako močjo v novi grob, da je ubil onega živega, ki se je bil skril vanj.

„Na, tu imaš, kar si hotel!“

Potem je pograbil kost golenico, zapustil družbo in odšel proti pokopališkim vratom. Tam je zagledal za zidom procesijo mrličev, ki so molili ter šli v cerkev. Vtem je odbila ura polnoč in vse je izginilo.

Velikan pa je brez strahu odšel v krčmo ter tresčil med zbrane mrtvaško kost, da so od strahu vsi zbežali.

Nato je velikan sklenil, da bo šel v svet iskat strahu. Ko tako hodi in hodi, pride do neke krčme, o kateri je šel po deželi glas, da

se še nihče ni zjutraj srečno prebudil, kdor je prenočeval v nji. Ljudje so pravili, da notri hudo straši.

„Dobro, tu najdem strah!“ si reče in gre v krčmo. Povečerja ovco, popije škaf pijače in poprosi za sobo.

„Imamo samo tri; v prvi spijo otroci, v drugi midva z ženo, tretja pa je prazna, a te ne morem oddati. V njej namreč straši in nihče, ki je zvečer zdrav zaspal v njej, ni vstal zjutraj živ! Grozno straši!“

„Ravno prav, bom vsaj našel strah! Sobo vzamem!“ reče velikan in plača. Ko pa odpre denarnico, vidi krčmar, da ima velikan še mnogo denarja. Pokaže mu sobo in velikan brez skrbi leže in trdno zaspi.

Ob enajstih pa zaškripljejo pirava vrata in velikan se prebudi. Pred njim stoji nekdo z britvijo v roki in se mu ponuja, da ga obrije.

„No, ravno prav, te kocine so že tako in tako predolge. Pa me obrij, a pazi, da me ne urežeš!“ reče velikan in sede mirno na posteljo. Neznanec ga začne briti, a ker britev ni bila ostra, mu je več kocin iztrgal kot pa obril.

Velikan pa se za to ni zmenil.

„Zdaj pa plačaj, če hočeš še živeti!“ zahteva neznanec.

„Ali sem te morda jaz klical in prosil, da me obriješ?“ mu reče velikan.

Tedaj je neznanec hotel potegniti z britvijo po njegovem vratu, a velikan ga je sunil z nogo, da je zletel skozi zaprta vrata, in zaklical za njim:

„Tu imaš plačilo!“ Nato pa je legel in zadremal.

Ni še dobro zaspal, ko znova zaškripljejo vrata. Velikan se obrne in spet zagleda nekega neznanca, ki ima v rokah velike škarje. Ta ga povabi, da naj sede, ker bi ga rad ostrigel.

„Če je tebi prav, je tudi meni,“ reče velikan in sede na končnico postelje. Neznanec ga začne striči, nazadnje pa mu nastavi škarje na vrat:

„Zdaj pa plačaj, kar si mi dolžan!“

„Sem te morda jaz klical ali prosil?“

„Življenje ali denar!“ zahteva neznanec.

„Tu imaš oboje, navrh pa še to!“ In s pestjo ga je sunil med rebra, da je zletel na zid, z zidu na tla in skozi tla nekam navzdol. Velikana pa ni bilo nič strah.

Tedaj se dvigne s postelje in stopi v kot ter čaka, kaj se bo še zgodilo.

In res, opolnoči zaškripljejo deske v stropu, pokadi se malo prahu, mesec pogleda skozi okno in — nenadno se zasadi skozi posteljo od stropa do tal velik meč. Velikana pa nič ni strah; mirno stoji v kotu in čaka, kaj še bo.

Ura odbije eno po polnoči, ko zopet zaškripljejo vrata. V sobo stopi krčmar in gre naravnost k postelji, da bi mu ukradel denar.

Velikan pa skoči in — bunk! po krčmarjevem križu in hrbtu, da je kar zaškripalo. Na

pol živega ga potem pelje zjutraj na vas in pokaže ljudem strah, ki je toliko strašil v krčmi.

Ker tudi tu velikan še ni našel strahu, je odšel dalje po svetu.

Nekoč pride v neki grad. Prosi za službo in se ponudi za hlapca.

Vprašali so ga, kaj zna.

„Močan sem, in delal bi rad, še rajši pa bi spoznal, kaj je strah.“

„O, pri nas se tega naučijo čez mero.“

Postavijo ga v stolp na stražo. Te straže pa ni še nihče prestal živ, če ni prej zbežal. Opolnoči se baje odpre strop in neki glas zakliče: „Oh, padlo bo!“

Velikan gre stražit. Opolnoči pa se nenadoma strop odpre in neki glas zakliče: „Oh, padlo bo!“

Tedaj velikan zavpije: „Pa naj pade!“ In res, padla je glava, nato je priplaval črna krsta, za njo pa obleka, ki jo je nekaj takoj raztrgalo. Njega pa ni bilo nič strah in je mirno stražil dalje.

„Padlo bo,“ nenadoma zopet nekaj zakliče.

„Pa naj, če ni zgoraj dovolj prostora!“ reče velikan.

Na tla zropočeta dve veliki nogi in za njima še dve roki. Nenadoma se krsta odpre in vanjo skočijo roki, nogi ter glava, se združijo in iz krste vstane neznanec. Grozno ga pogleda, še huje mu zagrozi, a njega nič ni strah.

„Kaj me brigaš, na straži sem in če te je volja, lahko greš, kamor hočeš,“ reče velikan.

Neznanec pa napravi prijazen obraz in ga povabi s seboj skozi železna vrata. Njega pa nič ni strah in gre za njim skozi železno dvorano, kjer je bilo polno pušk, sabelj in sulic. Neznanec ga pelje še dalje skozi srebrna, zlata in biserna vrata. Kaže mu bogastvo, a on ni vzvel ničesar.

Prva ptička, s katero sem se natančneje spoznal, je bila taščica.

Nekoč mrzlega jesenskega jutra sem to majhno, ljubko ptico našel vso premraženo v veži. Plaho in žalostno so me gledale njene lepo obrobene oči. Že prvi trenutek sem jo vzljubil in sklenil sem, da bo prezimila pri nas. Tudi moji starši so se zelo razveselili te majhne, drobcene ter zelo krotke ptičke.

Že po nekaj dneh se nas je privadila. Kadar smo bili veseli, je bila silno živahna in veselo je prepevala pesem; a če smo bili žalostni, je bila mirna, tiha in plašno nas je gledala, kakor da smo se ji v njenem majhnem in drobnem srčku zasmilili.

Vsi smo jo imeli radi in smo jo skrbno hranili. Vsak dan sem ji večkrat usul mesnih

Taščica

in krušnih drobtinic, ki jih je naša mala taščica z veseljem pojedla.

Taščica je tudi brhka in živahna ptičica. Zgoraj je sivkasto zelena, spodaj belkasta, na čelu, grlu in prsih pa je rumeno rdeča. Ima lep in tenak kljunček, ki je na koncu malce ukrivljen, po čemer sem spoznal, da se hrani s čvrstimi, pajki in raznimi žuželkami, v jeseni pa kavne tu-di kakšno jagodo.

Kadar sem pisal naloge ali se učil, je vedno priletela na mizo ter me pozorno gledala. Njene prisrčnosti sem se vedno razveselil in često sem jo pobožal po njenem lepo oblikovanem repku.

Za mrzlo in ostro zimo je končno le nastopila pomlad, kot ujetnica.

ki smo se je vsi zelo veselili. Oče je nekega dne predlagal, naj taščico izpustimo, ker je na pomlad postala silno nemirna. Mama in jaz pa sva vztrajala pri tem, da naj ostane še nekaj časa pri nas.

Že v prvih pomladnih dneh je postala silno nemirna in večkrat sem jo opazoval, kako otožno je gledala skozi zaprto okno v prekrasno, pravkar se prebujajočo naravo. Zasmilila se mi je in sklenil sem, da jo naslednji dan izpustim na svobodo.

Ko sem se naslednje popoldne vrnil iz šole, sem na mizi našel taščico, ki je ležala negibna in iztegnjena.

Postalo nam je zelo hudo in nam je še danes ob spominu na našo taščico, ki ni dočakala pomladi, po kateri je tako hrepenela in je umrla kot ujetnica.

Ivan Cankar:

NA KLANCU

9

Francka je šla samo ob nedeljah po lepi cesti, kjer so stale ob obeh straneh bele enonadstropne hiše — sodnija, šola, pošta, sama mirna, ponosna postopja. Gledala je v tla in hodila hitro; če ji je kdo pogledal v obraz, je zardela. In prišel je časih mimo gospod z naočniki, postal je in se ozrl nanjo in se je nasmehnil. Kmečki fantje so šli mimo, in ker so se bili že malo napili, so se smejali naglas in časih je kdo zaklical za njo. Vitka je bila in majhna, obraz je bil bel in nežen, čisto gosposki, tako da so se ji posmehovali; tudi oči so bile prelihe, preveč plašne, velike. Strah jo je bilo ljudi, srce ji je tolklo, kadar je stopala med njimi; ni se ozrla, ali čutila je vsak pogled, kakor da bi se dotikali z rokami njenega lica. Bala se je, ali ko je bila doma, si je zaželela ljudi in veselega šuma in tistih pogledov, ki so se dotikali njenih lic. Videla je skozi okno, kako so na večer pohajali fantje po cesti, postajali pred hišami ter se razgovarjali z dekleti. Dekleta so bila vsa nedeljsko oblečena, bleščeče rube na glavi, šumeča krila od pisanega blaga, celo uhane v ušesih in nekatere so imele lase počesane malo na čelo, kar je bilo zelo lepo. Mračilo se je doli in fantje so se izprehajali z dekleti, veseli smeh je prihajal prav gor do samotne postaje, kjer je stala Francka ob oknu in tiščala vroče čelo v dlani... Otroci so

spali, gospod je bil v kleti in je pil, gospa je bila v trgu pri gospe notarki. Temno je bilo po sobah, komaj še se je razločevalo pohištvo. Tudi zunaj je bila že noč — jasna jesenska noč, vse nebo je bilo z zvezdami posuto. Tam doli so se še zmerom svetile bele hiše, zmerom še se je zdelo Francki, da sliši veselo razgovarjanje fantov in deklet, ki stojijo pred hišami in se izprehajajo po lepi cesti, skozi trg in tam po tihem drevoredu, kjer šume nalahko temni kostanji... Razgovarjajo se in se smejejo veselo in se sklanjajo drug k drugemu, roka lega okrog pasu in glas je tišji, besede so ljubeznejše, mehke, presrčne... Tudi Francka bi se izprehajala... tam mimo belih hiš, v tplem, šepetajočem mraku, tam po drevoredu, kjer se zibljejo nalahko temni kostanji. In položil bi ji roko okrog pasu — Francka je trepetala, gledala je dol z zasitimi očmi — in bi se sklonil čisto blizu k njenemu obrazu: „Francka!“

Naglas je zaklicalo iz njenih sanj in Francka se je zdramila.

„Francka!“ je zaprosilo pod oknom s pritajenim glasom in Francka je trepetala, prestrašila se je, kakor da bi zjutraj, še v polsnu, odprla oči in ugledala pred sabo tuj obraz. Stopila je od okna in je stala za zagrinjalom, trepetajoča, toda luči ni prižgala in tudi okna ni odprla.

„Francka!“ je zaklicalo glasneje; nekdo je stal ob plotu, v senci in gledal proti oknu. „Pridi dol, Francka!“

Strah jo je bilo, zaprla bi okno, prižgala bi luč — toda roke se niso zganile, pač pa se je sklonila, da bi pogledala skozi okno, proti plotu, kjer je stal v senci in klical s pritajenim glasom... Prišlo je po pesku, zašumelo je krilo gospe načelnice. Francka je prižgala luč in je šla v kuhinjo. Ko je pogledala naskrivoma skozi okno, ni bilo v senci nikogar več in srce jo je zbolelo. Svetilka je dremala na ognjišču, postelja je bila napravljena, ali Francka je stala ob oknu in čelo se je dotikalo mrzlega stekla...

Večeri so bili zmerom lepši, čudovita jesen se je razgrnila nad pokrajino; noči so bile jasne in tople, prikazal se je časih bel oblček na nebu, zibal se je in tresel v vetru ter se potopil v čisto sinjino.

Francki je bilo težko in slado; spala je nemirno; blagodišeč vzduh se je vzdignil naokoli iz vrta, iz doline, s pokosenih travnikov in je plaval v sobo; iz vse tople noči je klicalo pritajeno, proseče — iz doline je klicalo, iz vrta, tam od plotu, kjer se je širila senca visokega kostanja... „Francka!“... Časih je vstala, stopila je k oknu, da bi odgovorila; že je prišla za kljuko, da bi odprla, toda na stopnicah se je vrnila, od strahu so se ji tresle noge... Kakor da bi ji bilo šinilo mimo oči, hitro kakor da bi trenil, toda tako jasno, da bi prišla z roko: ostudno spačen obraz, ki se je sklanjal k lepi dami ter se je v tistem hipu ozrl nanjo s hudobnim pogledom, tako da ji je oledenela kri... Šinilo je mimo, toda strah je ostal in noge so se ji tresle...

O

„Zakaj te ni bilo tako dolgo, Francka? Vsak večer sem te čakal po celo uro in sem videl dobro, kako si stala ob oknu, skrita za zagrinjalom.“

Držal jo je za roko in se smejal. Tudi Francka se je smejala. Malo hladno je že bilo zunaj, tla so bila posuta z rumenim listjem in mesec je sijal jasno skozi polgolo vejevje. Okna postaje so bila temna, samo spodaj se je svečilo, kjer je pisal uradnik, in petrolejka v veži je dremala zaspano.

„Bala sem se te,“ je odgovorila Francka in oba sta se smejala.

On je bil mlad, droben fant, komaj večji od Francke; imel je kakih šestindvajset let; brki so bili premočni za suhljati obraz, rjave, svetle oči so gledale veselo, čelo je bilo visoko in ploščato, kadar se je smejal, je dobil ves

Tako so si delili svet

Misel na sestanek velike trojice, na katerem naj bi delili svet ali pa vsaj del Evrope, je dobila konkretnost podoba zadnje dni maja 1944 — se pravi, slaba dva tedna pred zavezniškim izkrcanjem v Normandiji. Britanski prvi minister Churchill je tedaj naročil svojemu ambasadorju v Moskvi, naj previdno „otipa“ Stalina in Molotova, kaj menita o zavezniškem sporazumu, s katerim naj bi razdelili osrednjo in jugovzhodno Evropo ter nekatere druge dele sveta na ustrežna interesna področja.

Če nič drugega, je Churchill prav dobro vedel, da njegovega ambasadorja v Moskvi v Kremlju ne bodo dočakala gluha ušesa. Stalin je namreč že dobri dve leti pred tem dal vedeti Londonu, da bo podprl vse britanske zahteve za oporišči in vplivnimi področji v zahodni Evropi in Sredozemlju, če bi London — in pod njegovim vplivom tudi Washington — priznal Sovjetski zvezi priključitev baltičskih držav (Litva, Latvija, Estonika), dela okupirane Finske in pa vzhodno Poljsko in Besarabijo. Toda takrat se Londonu ni nič kaj preveč mudilo sklepati tako velikih kupčij. Leta 1944 pa je bil položaj na fronti bistveno drugačen. Rdeča armada se je hitro bližala Romuniji in Bolgariji in očitno je bilo, da bo že v kratkem okupirala obe državi. In tako si je Churchill mislil, da bi s ponudbo o priznanju stanja, ki naj bi nastalo s sovjetsko okupacijo teh dveh držav, izsilil od Sovjetske zveze nekakšen odgovor o usodi drugih balkanskih držav — predvsem popolno svobodo akcije v Grčiji — in Sredozemlja nasploh. Churchill je šlo še posebno za Grčijo, zakaj grozilo je, da bo ob nemškem porazu prišla država pod nadzor partizanskih enot. Veliko mu je bilo tudi do vpliva v Jugoslaviji, toda tu se je tisto, kar je bilo za Churchilla grožnja, praktično že uresničilo: revolucije ni bilo več možno ustaviti, in zato je skušal Churchill dobiti od Sovjetske zveze vsaj nekakšen kompromisni dogovor.

AMERIČANI NASPROTUJEJO

Ko je nekaj dni po prvem „proučevanju“ razpoloženja v Moskvi britanski ambasador v Washingtonu lord Halifax obvestil Američane o britanski pobudi, ni naletel na ravno največje razumevanje. Predsednik Roosevelt, še bolj pa njegov zunanji minister Cordell Hull, internacionalist v tradicionalnem Wilsonovnem smislu, sta se namreč tedaj ogrevala za „one world“, enotni svet, enakopravno povezan med seboj, v katerem naj bi vsak narod, velik ali majhen, imel svojo enakopravno besedo. Tako se jim je upirala že misel, da bi Evropo delili na vplivna področja. In ko je Churchill pol leta kasneje izrabil sporazum s Stalinom in z množično vojaško intervencijo v Grčiji preprečil komunističnim partizanskim oddelkom prihod na oblast, sta ameriško zunanje ministrstvo in skoraj ves tisk ostro obsodila zavezniškov ukrep.

Toda v resnici je šlo bolj za načela brez prave teže, kot za trdno odločenost. Kot je Churchill nekoč povsem jasno povedal Washingtonu: „ko Sovjetska zveza in Velika Britanija branita tisto, za kar menita, da je zanje življenjskega pomena, samo sledita zgledu

ameriške politike v Latinski Ameriki“. In ker Washington kljub svojemu glasnemu internacionalizmu in prizadevanjem, da bi združene narode spremenil v jedro bodoče svetovne vlade, ni pokazal niti najmanjše volje, da bi izjavil, kako „Monroeva doktrina“ o izključnem vplivu ZDA na ameriškem kontinentu ne velja več, je bilo jasno, da njegovo načelno stališče glede Evrope, Sredozemlja, Bližnjega in Srednjega vzhoda lahko ostane samo načelno stališče. To pa še toliko bolj, ker je bila tiste čase ameriška pozornost še skoraj popolnoma obrnjena na Pacifik in ker hkrati tudi nekateri Rooseveltovi najbližji sodelavci ni-

častnika za zvezo, ki naj bi bil v stiku z dvostransko komisijo. Končno so potem Sovjetski zvezi dali samo mesto v precej nepomembni „Medzavezniški posvetovalni komisiji“.

CHURCHILLOVI NAČRTI

Ko je bilo tako vse bolj očitno, da si bodo tri največje države zmagovalke tako ali drugače skušale razdeliti s sporazumom ali pa kar enostransko prisvojiti vplivna področja na svetu in še posebno v Evropi, je povsem razumljivo, da je Churchill tudi z vojaškimi akcijami skušal pospešiti dogodke in obrniti tako deli-

Po nedavnih češkoslovaških dogodkih je podobno kot ob vseh prejšnjih političnih in vojaških krizah ter zapletih v Evropi in drugod po svetu spet odločneje prišlo na dnevni red vprašanje delitve sveta med velesilami na vplivna področja in interesne sfere. In kot tolikokrat prej se je znašel na klopi za obtožene jaltski sestanek, na katerem je velika trojica — Stalin, Roosevelt, Churchill — delila na interesne sfere srednjo Evropo, Balkan, Sredozemlje in Daljnji vzhod. Jalta naj bi bila za nekatere kriva vsega: razcepljene Nemčije in „nemškega vprašanja“, hladne vojne, blokovske politike, dogodkov v Grčiji, na Madžarskem, sedaj na Češkoslovaškem in celo na Bližnjem vzhodu.

Iz „Tedenske tribune“ povzemamo daljši članek, v katerem je podrobneje razčlenjeno, kako je pravzaprav prišlo do sestanka na Jalti, iz kakšnih računov so se rodili sporazumi, iz kakšnih razmer so nastali posamezni konkretni dogovori o mejah interesnih sfer in kako so se potem uresničevali dogovori.

kakor niso nasprotovali takim delitvam na vplivna področja, pod pogojem, da tudi ZDA ne ostanejo praznih rok.

In končno je bil tu še en vzrok, ki je Američanom vezal roke, tako da niso mogli odločneje nastopiti proti prvim britansko-sovjetskim sporazumom: če naj bi bile politične akcije proti delitvi osvobodjenega sveta med glavne zmagovalce nad nacizmom učinkovite, bi morala Washington in London spremeniti ali pa vsaj nekoliko korigirati svoja stališča o prihodnosti zahodne Evrope. Se pravi, da bi morala tudi Sovjetski zvezi priznati pravico prisotnosti in nadzora na tistih ozemljih, ki so jih osvobodile Eisenhowerjeve armade, če naj jim Sovjetska zveza prizna tako pravico na ozemlju, ki so ga osvobajale njene armade. To pa je bilo nekaj, kar zahodnim zaveznikom še na misel ni prišlo. Da je tako, je bilo še najbolj očitno ob italijanski kapitulaciji. Čeprav je Moskva uradno zahtevala mesto v „tripartitni politično-vojaški komisiji“, sta ameriški predsednik in britanski prvi minister samo posredno obvestila Moskvo o svojih odločitvah. In ko je potem Stalin v svojem pismu pribil, da so „Združene države Amerike in Velika Britanija sklenile z Italijo sporazum o kapitulaciji, Sovjetsko zvezo pa so samo obveščali o rezultatih sporazuma kot kakega tretjega ne prizadetega opazovalca“, in potem še pristavil „hočem vam povedati, da takšnih razmer ne bo več moč dolgo prenašati“, so mu zahodni zavezniki odgovorili samo, da lahko pošlje v Eisenhowerjev glavni stan svojega

tev v svojo korist (ali pa vsaj v korist zahodnih zaveznikov). Čeprav je v svojih spominih potem to zanikal, je sedaj dokazano, da je že od začetka leta 1943 skušal prepričati Američane, da je treba kar najbolj pohiteti z okupacijo Italije in potem iz nje prodirati proti vzhodu, ali pa — po njegovem je bilo to še boljše — izkrcati se v Jugoslaviji. Ta načrt, ki ga je Churchill utemeljeval na zunaj samo z vojaškimi vzroki (udariti Nemcem za hrbet, izrabiti partizansko pomoč v Jugoslaviji) in pa celo z zavezniškimi obveznostmi do Sovjetske zveze (armade zahodnih zaveznikov in sovjetske armade, ki bi po zavezniškem izkrcanju v Normandiji pravzaprav prodirale v različne smeri, bi se lahko v primeru izkrcanja v Jugoslaviji veliko hitreje združile), je prikrival konkretne Churchillove načrte: čete zahodnih zaveznikov naj bi prodrle kar najgloblje na Balkanski polotok in potem od tod v osrednjo Evropo, tako da bi bile v trenutku, ko bo treba s Sovjetsko zvezo sestati za zeleno mizo, prisotne na kar največjem delu nekoč okupiranih ozemelj.

Ko je zaradi ameriške odločnosti, da zberejo vse svoje moči za izkrcanje v Franciji, propadel ta britanski načrt (podobno kot je v začetku leta 1945 propadel Churchillov načrt, naj bi zahodne Oklepne enote kar najhitreje prodirale proti Dunaju, Pragi in Berlinu), Churchill ni preostalo drugega, ko da se sporazume z Moskvo. Velesile naj bi se pač po tradicionalnih načelih dogovarjanja med velikimi domenile o svojih vplivnih področjih.

TEKMA S ČASOM

Toda dogovoriti se je bilo treba kar najhitreje, je menil Churchill. Če bi pravočasno prišlo do sporazuma, bi se mogoče Sovjetska zveza zadovoljila samo z vplivom v Bolgariji in Romuniji. London pa bi tako dobil proste roke v Grčiji in verjetno ohranil tudi vpliv na Madžarskem, ne pa samo na Češkoslovaškem in Poljskem. Povsem jasno je namreč bilo, da bo v delitvah odločal predvsem, če ne že samo, položaj na fronti. To se je najbolje pokazalo v začetku septembra 1944 na Bolgarskem. Ko so se nemške čete umaknile proti severu, je sofijska vlada navezala stike z zavezniki. Ponujala je kapitulacijo, zagotovila, da je ukazala svojim četam, naj razorože nemške čete na bolgarskem ozemlju, in se obvezala, da bo ohranila popolno nevtralnost. Tak potek dogodkov je sicer kar najbolj ustrezal Churchill, zato pa seveda toliko manj Stalinu. Tako je Moskva pribila, da je zagotovilo bolgarske nevtralnosti „popolnoma nezadovoljivo“, in sovjetske divizije, ki so bile že globoko na Romunskem, so dobile ukaz, naj korakajo proti Sofiji. In Bolgarija se je znašla znotraj ozemlja, ki so ga osvobajale ali okupirale sovjetske čete.

KAJ JE „PRIJATELJSKO“?

Ko sta se potem Stalin in Churchill šla v Moskvi 9. oktobra 1944, sta na kosčku papirja, ki je ležal na konferenčni mizi, samo pisano potrjila tisto, kar je že bilo bolj ali manj vojaško doseženo in s čemer sta se že tiho pomirila: ne da bi točneje določila, kaj pravzaprav mislita z vplivom, izraženim v odstotkih, sta se sporazumela, da dobi Sovjetska zveza 90 odstotkov nadzora v Romuniji, 75 odstotkov v Bolgariji, na Madžarskem in v Jugoslaviji naj bi bilo razmerje pol-pol (50 odstotkov za Sovjetsko zvezo, 50 za zahodne zaveznike), v Grčiji pa naj bi dobili 90 odstotkov nadzora zahodni zavezniki, se pravi predvsem Velika Britanija.

Ko si je zagotovil tisto, kar se mu je zdelo najpomembnejše (sovjetsko nevmešavanje v Grčiji) in ko si je z okupiranjem Italije tudi zagotovil, da ta država nikakor ne bo prišla pod tuj vpliv, je skušal Churchill z diplomatskimi akcijami in z oznanjanjem načel demokracije vojne proti nacizmu kar najbolj omejiti spreminjanje dežel, ki jih je sovjetska armada že osvobodila ali pa za katere je kazalo, da bo vanje še prišla, v sovjetske proktorate in jih tako obdržati v svojem vplivnem področju.

Američani in Angleži so sicer priznali Sovjetski zvezi, da ima „pravico imeti na svojih mejah prijateljske vlade“, toda potem so skušali kar najbolj megleno opredeliti ta pojem prijateljstva („gre naj za levičarske vlade, pripravljene za globoke gospodarske in socialne reforme, toda ki ne bi s totalitarnimi metodami izpeljale te reforme“, je menilo ameriško zunanje ministrstvo), hkrati pa sta se trudili, da bi nekako prepričali Sovjetsko zvezo, da od svoje popolne prisotnosti v vzhodni Evropi niti ne more imeti bistvene koristi.

(Se nadaljuje)

obraz nekaj prešernega, skoro zaničljivega. Govoril je lepo z mehkim glasom, v izbranih besedah. Bral je knjige in časopise, bil je celo v odboru bralnega društva, ob različnih veselicah je govoril slavnostne govore in skrbel je zelo, da se njegovo vedenje razločevalo od vedenja drugih fantov ter se približevalo občevanju gosposke družbe. Bil je krojač v trgu in je šival časih tudi za gospodo. Spoznala ga je, ko jo je nekoč pozdravil — odkril se je in Francka je zardela. Kadar je bila v cerkvi pri veliki maši, je slišala s kora njegov glas — ni se ozrla, ali vedela je, da je tisti mehki, toplo zvoneči glas njegov.

Nikoli ni slišala tako lepih besed, božale so jo kakor z ljubečo roko. Kadar je bila pri njem, se je prikazala nežna rdečica na njenih licih, oči so sijale, molčala je in poslušala. On jo je gledal s komrnečim pogledom, debele ustnice so se mu tresle in časih se mu je zmedlo, besede so se mu izgubile. Prišel je nekoč iz gostilnice, dišal je še malo po vinu. Bil je predrznejši, govoril je neprestano, objel jo je in je iskal njenih ustnic. Francka je pretreslo, hipoma jo je spet obšla bojazen in ubežala bi. V tistem trenutku je šinilo mimo njenega spomina nekaj že pozabljenega, strašnega: bežala je po blatnem klancu, skozi gozd, debele kaplje so padale z drevja — in tam, glej, iz teme, je skočilo proti njej, smrdeča sapa ji je puhnila v obraz, težka roka jo je zgrabila za ramo... Zakričala bi — toda že je šinilo mimo, samo strah je še ostal in noge so se ji tresle.

„Kakšna si, Francka? Zakaj se umikaš, Francka? Kaj sem ti storil? No, glej, ne bodi huda, rad te imam, kakor nikogar na svetu, nič ti ne storim hudega.“

Prijel jo je nalahko za roko in je stal pred njo. Ko je bil ugledal njen prestrašeni obraz, se mu je v prsih nekaj stisnilo, zasmilila se mu je in ljubil jo je resnično. Slonela sta ob plotu, čisto v senci, časih je zašušelo nad njima in par

velih listov je padlo nanju. Govoril je skoro šepetaje, kakor da bi se bal, da bi je ne razzail z glasno besedo. Zdela se mu je zelo majhna, otroška, sočutja vredna, vsa drugačna kakor dekleta, ki je govoril z njimi v trgu; nikoli ni zatrepetala prešernost na njenih ustnicah, nikoli ni bilo nezaušnosti v njenih očeh — ni ji prišlo na misel, da bi mogle biti njegove besede zlagane, in zato se mu je smilila in žal mu je bilo, če je izpregovoril besedo, ki je ni čutil v srcu.

„Boš videla, Francka, kako lepo življenje si bova napravila, kadar boš ženka moja. Dela imamo veliko, nič skrbi ne bova imela. In lepo te bom oblekel, da ne boš hodila kakor kakšna dekla... Veš, Francka, in tukaj ne bova ostala; predolgočasno je tukaj in ljudje so taki. V Ljubljano pojdeva, boš videla, tam bo vse drugače. Kdor ima kaj korajžje, gre stran, tukaj ni nič. Ali še dalje, Francka, morda v Ameriko, tam je življenje vse drugačno, ljudje so drugačni, tam so vsi gospodje, vsak je gospod, kdor kaj zna in premore — ne bi me gledali zaničljivo, ker sem krojač, kakor tukajle kakšen pisarček, ki ima toliko v glavi kakor jaz v mezincu... Vse bo drugače, kadar boš moja žena, Francka... Klobuk boš nosila in...“

Kakor je govoril, so mu prihajale sproti najlepše sanje, sam se je opajal z njimi, vesel jih je bil in verjel je nanje. Velik, svetel svet se je odpiral pred njim in bilo mu je, kakor da mu ga je odprla plašna, otroška Francka, ki je stala poleg njega in poslušala z velikimi, zamišljenimi očmi. Tudi njej se je odpiral velik in čudovit svet — čisto novo življenje se je razgrnilo pred njo in lica so ji gorela, srce se je širilo od sladkosti... Ko sta se poslovila, jo je poljubil na ustnice in Francka se ni umaknila.

Šel je proti dolini in hipoma se je domislil svojih besed. Postal je in gledal proti postaji; spodaj je dremalo okno, kjer je pisal uradnik, a kmalu se je zasvetilo tudi, pri oknu

se je prikazala svetloba, medlela je in izginila ter se prikazala pri drugem oknu; Francka je bila prižgala svetilko ter jo nesla iz sobe v kuhinjo.

Obšlo ga je kakor sočutje, vesel je bil svojih besed in zamahnil je z roko v pozdrav...

Francka se je razpravljala počasi. Vse, kar je govoril, se je vračalo, slišala je še zmerom njegov šepetajoči glas, kakor da bi stal zraven nje, objemal jo okoli pasu ter pripovedoval... „Francka, lepo življenje si bova napravila, kadar boš moja ženka... Klobuk boš nosila, Francka, in stran pojdeva od tod, ker so ljudje tako dolgočasni, v Ljubljano pojdeva... tam je življenje lepo, vse drugačno nego tukaj...“ Sklonil se je k njej in jo je poljubil na ustnice; njegove ustnice so bile vroče, in ko je začutila brke na licih, jo je izpreletelo po životu od blaženosti...

Vroče ji je bilo, žile so ji bile v sencih, da jih je skoro slišala. Odprla je okno, hladen zrak ji je dihlil v obraz, na lica, in je napolnil vso sobo. V dolini so migljale posamezne luči, časih je katera ugasnila, svetlikalo se je samo še tu, tam, bila je pozna ura in vse je ugasnilo, utihnilo. Nebo pa je bilo zmerom jasnejše, mesec je plaval na sredi v velikem svetlem kolobarju in zvezde so se topile v njegovi srebrni svetlobi.

Minila je zima in nato je prišel čas poln nemira in skrbi. Francka je šla iz službe in se je nastanila pri šivilji, da bi šivala poročno obleko. Vse polno žensk je bilo zmerom tam, od jutra do noči so stale naokoli in so se razgovarjale, izpraševale so Francko in so pripovedovale o ženinu. Korlika da je že imel deklet, namigavale so skoro, da je imel že otroka: Francka je bilo vroče v obraz, verjela ni ničesar.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Kako je gospod Krajsler kupil šoferja

Nekoč je bil neki gospod Krajsler. Ne vem, če ste ga poznali. Velik, debel, modro lakiran. Spredaj je bil iz niklja in imel je okraske, ki sodijo k vsakemu bogatemu avtomobilu. Bil je vedno obut v nove gume.

Imenoval se je pravzaprav Chrysler de Luxe. Kadar je divjal po cestah, je vsakdo od začudenja široko razprl oči, slabši in počasnejši pa so se umikali na rob cestišča. Krajsler je vedno zavzemal vsaj polovico ceste. Če se je sploh komu umaknil, se je le kakšnemu kamionu. Pa ne, da bi se ga bal. Gabili so se mu. Saj veste, kako so kamioni vedno blatni.

Nekega dne je spet tako divjal po cestah ter čez ravnine in strmine vozil z isto hitrostjo. Naj svet vidi, kdo premore sedemdeset konj. Ker pa je bil v najboljših letih se je z njimi rad bahal, in marsikatera lepa ženska je zavzdihnila za njim.

Kadar je "grabil" v hrib, ni nikoli premišljeval, če bo zadostovala "druga" ali celo "tretja". Vse je speljal z "direktno". On si je že lahko privoščil tako razkošje.

"To je šofer," je malomarno pojasnil presenečeni družbi.

"Je vaš?" ga je s spoštovanjem vprašal starejši studebaker.

"Seveda moj chauffeur," je rekel gospod Krajsler.

"Chauffeur?" je vzhiceno zešepetala neka praga.

"Gospa, to se izgovori šofer. Je tuja beseda," jo je popravil gospod Krajsler.

"Krasno je pobarvan ter vam čudovito pristojat!" je priznala neka mercedes.

Zares. Šofer je bil v modri livreji. Ves čas se je vrtel okoli gospoda Krajslerja ter mu s pernatim omelom brisal prah in ga drgnil z usnjeno krpo, da se je svetil kot sonce.

"Greva!" je nenadoma zaklical gospod Krajsler.

Šofer je ubogljivo skočil v avto in odpeljal. Zdrvela sta proti muzeju, zavila v Mezibransko ulico; tam bi kmalu podrla hišni vogal in potem navzdol po Žitni ulici. Ob križišču Stjepanske ceste, kjer se sestajajo debelušni trolejbusi, ki nikoli ne vedo, kdaj bi se morali raziti, sta zdrvela s tako hitrostjo, da je nekemu prestrašenemu trolejbusu padla trola.

Na Vaclavskem trgu sta se spet ustavila.

"Ste videli, kako je moj šofer ubogljiv?" se je pohvalil gospod Krajsler.

"Ste ga kupili v prosti prodaji ali na bone?"

"Za to so potrebne zveze," je priznal Krajsler, "in seveda denar. Da, da! Draga reč je imeti šoferja, toda prijetna. Ne počutiš se tako osamljen."

Potem sta parkirala ob hidrantu. Šofer je izstopil ter začel polivati svojega gospodarja s cevjo po vsem telesu, da se je ta ves zadovoljen pozibaval ter ugašal svoje luči, ker je tekla voda po njih.

"Ah, kako prijetno je to! Bi še kdo poskusil? Moj šofer ga bo obrizgal, saj to rad dela." Odločila se je neka škoda in šofer jo je začel polivati po vsem telesu. Ko bi videli, kako se je čudila, ko ji je šofer spustil

čurek pod krilo in je izpod njega začelo padati blato. Le to si je še želela, da bi ji šofer s šamponom opral češko fasado in bi bila popolna lepota.

"Kakor vidite, šoferji radi perejo avtomobile," je povedal gospod Krajsler. "Raje kot sami sebe. Zanimivo, mar ne?"

Navzoči so mu iz vljudnosti pritrtili.

Potem se je gospod Krajsler, lepo opran in zloščen odpravil na pot. Kako je blestel! Vsi so mu bili nevoščljivi, ker je imel nekaj, česar nimajo drugi.

Toda ni dolgo trajalo in vsi so začeli iskati šoferje. Nekateri so jih tudi našli. V prosti prodaji ali po zvezah. Kmalu so jih začeli kupovati tudi na črni borzi. Bili so pač ozki profil, kakor se temu reče. Zato so začeli prodajati šoferje na bone in je bilo treba strašansko dolgo čakati nanje. Naprej si moral vplačati. Potem si čakal in čakal in niti barve ali znamke šoferja si nisi mogel izbrati. Moral si vzeti, kar si pač dobil.

Od tistih dob ima vsak avtomobil svojega šoferja. Seveda pa niso vsi šoferji enaki. Če je avtomobil bogat in da kaj nase, potem si bo kupil šoferja v lepi embalaži. V uniformi, z zlatimi gumbi in s kapo s ščitnikom. So pa seveda tudi čisto navadni šoferji brez uniforme in celo taki brez suknjice.

Danes je, kakor vsi vemo, življenjski standard že tako visok, da ne boste nikjer videli avtomobila brez šoferja. Danes lahko le še v čitankah berete, da so nekoč bili tako hudi časi, da si je lahko omislil šoferja le kak fevdalec De Luxe.

Skratka, danes se nihče več niti ne spominja tistih časov, ko so se vozili brez šoferja.

Sedaj lahko povsod slišite šoferje, kako se med seboj pogovarjajo (da, da, ti znajo govoriti) o svojih avtomobilih.

"Sedaj imam novo oktavijo. Imenitna je!"

"Pojdi, pojdi. Jaz je ne bi zamenjal za svojega sedana."

Ta teden vam priporočamo:

- Jože Grom: **GOBE**, užitne in strupene gobe v besedi in sliki, barvna slikanica, br. 20 šil.
- Hannah-Stone: **POGOVORI O SPOLNOSTI IN ZAKONU**, priročnik za zakonce in mlade ljudi, 320 str., br. 42 šil.
- Arthur C. Doyle: **ŠTUDIJA V ŠKRLATNEM** in druge detektivske zgodbe, 224 str., pl. 48 šil.
- Edgar Wallace: **BRATOVSČINA ŽABE**, kriminalni roman, dva zvezka 128 str., br. 10 šil.
- Robert A. Heinlein: **GOSPODARIJ LUTK**, utopističen roman iz leta 2007, 236 str., br. 23 šil.
- **SLOVENSKE NARODNE PRAVLJICE**, izbor najlepših pravljic iz vseh predelov slovenske zemlje, 208 str., slik. priloge, ppl. 46 šil.
- **SLOVENSKA LJUDSKA PRIPOVED**, zbirka bajk, pripovedk in pravljic, 116 str., slik. priloge, br. 11 šil.
- Jože Javoršek: **INDIJA KOROMANDIJA**, zapiski s potovanja po Indiji, 148 str., slik. priloge, ppl. 61 šil.
- Arkady Fiedler: **V DEŽELI DIVJIH BANAN**, potopis iz Severnega Vietnama, 328 str., ilustr., karl. 50 šil.
- Jahnheinz Jahn: **SKOZI AFRIŠKA VRATA**, zapiski s potovanja po črnem kontinentu, 276 str., karl. 56 šil.
- Ivan Potrč: **GORICE**, tekst za scenarij filma iz življenja vinogradnikov, 128 str., ppl. 12 šil.
- Josef F. Perkonig: **UGRABLJENA STRD**, roman znanega koroškega pisatelja, 152 str., br. 25 šil.

Posamezne knjige lahko naročite v knjigarni

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

„Obadva nista nič proti mojemu superju.“

In tako se hvalijo, pripravajo in zavidajo eden drugemu. Vsak je ves srečen, če ima boljši avtomobil od svojega tovariša. In še vedno te svoje avtomobile perejo bolj kakor sebe, jim obežajo na okna razne tigre, mačke, medvede in podobno živalstvo, lepo trofeje s svojih potovanj, na blatnike pa dostikrat ne preveč umetniške podobice.

Modri avtomobili pa, ki se še spominjajo, kako je bilo nekoč na tem svetu, si s svojimi žarometi pomežikujejo in si pri tem mislijo svoje.

Rogate misli

Naučimo se pravilno govoriti. Prva oseba prihodnjega časa glagola „poročiti se“ ni „ločil se bom“.

Človek ima v življenju dve možnosti: ali da se uči in potem nekaj

zna, ali pa da postane šef ljudem, ki nekaj znajo.

Povej mi, s kom se družiš in povedal ti bom zakaj.

Včasih so ljudje kakor mali urni kazalec. Kdor manj dela, postane pomembnejši.

Človekova senca je pogosto podobna prijatelju. Izgine, čim neha sijati sonce na tebe.

Obstajata dve vrsti sebičnežev. Nekateri mislijo samo nase, drugi ne mislijo na nikogar.

Gotovo je, da je bil vsak mlad, le da je večina za to izgubila dokaze.

Vžigalica se lahko vname, toda pri tem zgubi glavo.

DOMISLICE

● Dobrota najprej razoroži ljudi. (Lacordaire)

×

● Večina ljudi je bolj sposobna za velike akcije kot za dobra dela. (Montaigne)

×

● Dobra dela osvežijo kri in priključijo sladke sanje. (Pananti)

×

● Način, kako daješ, je več vreden od stvari, ki jo daješ. (Cornelle)

×

● Dvakrat da, kdor hitro da. (Sirius)

×

● Za trgovca je domovina njegov žep. (Freitag)

×

● Patriotizem je jajce vojska. (Maupassant)

×

● Kdor se ceni, ne sme omalovaževati drugih. (Goethe)

×

● Narod, ki hoče vsem uga-jati, zasluži, da ga vsi prezirajo. (Lichtenberg)

Včasih je pa le premišljeval. Seveda ne o tem, da bi pomagal kakšnemu zasopnemu austinu, staremu fordju ali razmajanemu DKW. Misli je predvsem nase. Bogati morajo vedno premišljevat predvsem o sebi, ker zavzemajo na tem ljubem svetu precej prostora. Gospod Krajsler je premišljeval, kaj naj bi še storil, da bi mu drugi zavidali.

Marsičesa se je domislil. Tako je na primer na anteno navezal vijoličast šal, ki je pri vožnji divje plapolal. Toda pomislite, ni trajalo dolgo, pa si je neki ford omislil lisičji rep, privezan na anteno.

Krajslerja je od premišljevanja za-bolela glava z vsemi cilindri vred. Potem se je spomnil nečesa originalnega, kar se dotlej ni še nihče.

Nekega dne se je pojavil na Vaclavskem trgu, kjer se je sestajala izbrana avtomobilska gospoda, v družbi — človeka.

Lansko jesen sem se hotel izkazati. Videti je bilo, da je žena popolnoma pozabila na ozimnico. Zakaj ne bi jaz uredil te malenkosti, na skrivaj seveda? Presenetil bi ženo! Naj vidi, da sem mož na mestu!

Z avlom sem se zapeljal na deželo. Poiskal sem prijetno vasico pod gorami, samo nekaj kilometrov od mesta. Ustavil sem sredi vasi in vdrl v prvo najbližjo hišo.

„Dober dan. Jaz sem Sandi Energ. Kako je kaj?“ sem nagovoril gospodarja, na katerega sem naletel v veži.

„A, dober dan, jaz sem pa Pogačar. A kako gre, pravite? Bo kar, no.“

„Veste, pri vas bi kupil za ozimnico krompir, jabolka, sploh vse, kar sodi zraven.“

„Ja, zakaj pa ne?“ se je posmejal kmet.

„Na trgu je vse tako prekleto drago,“ sem zatarnal, „zato sem prišel kar k vam. Ali se bova dogovorila?“

„Hja,“ je dejal Pogačar, „dogovorila se bova že, samo ... pridite, no, drugi teden. Ja, drugi teden, v sredo.“

„Prav, v sredo torej.“ Poslovil sem se in odšel. Doma sem, ne da bi žena to vedela, pripravil klet. Skrbno sem z deskami pregradil poseben predel za krompir, popravil nekoliko vegaste police za jabolka, pripravil nekaj gajbic za zeljne glave, da omislil sem si celo dva zabojčka za peteršilj in koren, skratka, klet je bila urejena, kot da je na razstavi.

V sredo sem se spet odpeljal na vas.

„Kako? Bova napravila kupčijo?“

Pogačar je malo pomencal: „Hm, takole je: naneslo je tako, da ne bom prodal.“

„Kako to?“

„Neka ženska iz mesta je bila včeraj pri nas. Ozimnico vlačil vkup, tako kot vi. Pravi, da bo plačala po tržni ceni. Pravi, da se ji splača, ker je pri meni toliko boljša, no, kvaleteta, ali kako že. Pravi, da ...“

„Počakajte no,“ sem mu segel v besedo, „mar boste prodali samo dvesto kilogramov krompirja prav toliko jabolk, in nič več?“

SANDI ENERG

OZIMNICA

„Veste,“ je rekel Pogačar, „meni se takole ne izplača prodajati. Bom raje počakal kakšen mesec ali dva, potem bom lahko dražje prodal. No, saj pravim, tistih nekaj kil bi vam bil že prodal, pa je tista ženska ...“

Poslovil sem se. Šel sem k njegovemu sosedu, toda prodati ni hotel niti kilograma krompirja, kaj šele kaj drugega! „Prezgodaj je še, prezgodaj, cene so še hudirjevo nizke,“ je bilo vse, kar sem dobil od njega. Šel sem od hiše do hiše — povsod isto. Ker sem zelo trmast, nisem kar tako odnehal, ampak sem stopil spet k Pogačarju.

„Dam vam pet dinarjev več pri kilogramu za vse, kar bom kupil, kot pa vam ponuja tista ženska,“ sem mu predlagal. „Velja?“

„No ja, velja,“ se je popraskal Pogačar po temenu, „samo prosil bi vas, da pridete jutri popoldne, danes nimam časa tehtati.“

Naslednji dan sem se takoj po kosilu pripe-ljal k njemu. Tista vražja ženska je dopoldne že spet strašila pri njem in mu ponudila — še pet dinarjev več pri kilogramu kot jaz! Kar zavrelo v meni.

„Dvigujem ceno še za pet dinarjev,“ sem rekel in iztegnil roko, „udarite!“

„Hja,“ se je zarežal Pogačar, „tista ženska pravi: da če boste vi zvišali ceno, bo ona spet ponudila pet dinarjev več. Pravi, da bo čez kaka dva dni prišla po ozimnico, ko bo njen dedec imel čas, da bo pripravil klet.“

Strelna nebeška, ta baba je morala biti nora! Kaj pa — kaj pa, da, kaj pa, če si je Pogačar sam izmislil tisto žensko iz mesta, samo da bi dvigal ceno? Prav gotovo je tako! Čakaj, vražji dedec, ti bom že pokazal!

„Petnajst dinarjev več pri kilogramu!“ sem

zavpil, kot da sem na sejmu, „in gotovo danes spet nimate časa, da bi mi takoj natehtali, kaj?“

„Ja, pa ga res nimam,“ se je nasmehnil Pogačar, „boste morali priti jutri.“

„Velja,“ sem se zarežal. Je le zagrizel, vrag naj ga vzame! To bo jutri zijal, ko me ne bo! Namesto da bi prodal za pametno ceno, se bo lepo pod nosom obrisal za moj denar. Vrag naj vzame njega in ozimnico! Kdo pa se bo dajal s tem? Bo že žena poskrbela za krompir in jabolka, za drugo, kar sem nameraval kupiti, pa tako ne vem, ali je dobiti v tem letnem času ali ne. Veliko je že to, da sem pripravil klet. Škoda je le, da sem se prevažal sem in tja in kar tako rabil bencin.

Dva dni pozneje sem, ko sem prišel iz službe, našel na mizi v kuhinji listek: „Pridem čez kako uro. Šla sem na deželo po ozimnico. Priden, ker si pripravil klet, toda zakaj nisi povedal? Pojej, kar je pripravljeno. Žena.“

Nasmejal sem se njenemu brzogovornemu slogu in z velikim tekom pospravil nekoliko postano kosilo. Kaj zato, če je poslano, žena je že poskrbela za ozimnico, to je važno! Zleknil sem se na divan in prebral časopis.

Iz prijetnega dremanja me je prebudil zvo-nec. Odklenil sem. Na pragu je stala žena. Bila je slabe volje, to sem takoj ugotovil. „Kaj ti je, ljubica?“

„Sandi,“ je zastokala, „več dni zapovrstjo sem hodila k enemu kmetu, ki je bil pripravljen prodati vsaj nekaj. Dogovorila sem se z njim in, pomisli, danes sem plačala tako grado, da se mi kar temni pred očmi!“

„Vem,“ sem rekel, „poznam te stvari, ljubica. Kmetje so dandanes zviti kot le kaj! Sami zvišujejo cene.“

„Kje pa,“ je jezno rekla žena, „neki prekleto tepec se je vse popoldneve vozil k njemu in povečeval ceno. Pet dinarjev pa spet pet pa pet-najst, oh ...“

Nisem več poslušal. V dveh skokih sem bil pri vhodnih vratih in — zagledal sem voz, na katerega se je veselo požvižgavajoč naslanjal kmet Pogačar.

Avstrijski dogodki

Jugoslovani na graškem sejmu

Jesenski graški sejem, ki je bil zaključen preteklo nedeljo, je obiskalo nad 400.000 obiskovalcev, med njimi okrog 100.000 Jugoslovancev. Tako močna udeležba jugoslovanskih obiskovalcev je po eni strani pripomogla k rekordnemu obisku graškega sejma, po drugi strani pa je občutno vplivala na doseženi blagovni promet. Pozornost jugoslovanskih obiskovalcev so predvsem pritegnili gospodinjiski predmeti, manjše tehnične naprave, kozmetični artikli, igrače, ure in nakit. Obisk Jugoslovancev je prišel do izraza tudi v graških trgovinah, v katerih so za časa sejma prevladovali jugoslovanski kupci.

Zvezno darilo Koroški

Ob letošnji 50-letnici republike Avstrije namerava zveza pokloniti vsaki deželi po en zemljiški kompleks, ki je bil doslej v zvezi lasti. Kot darilo za Koroško je zveza namenila zemljišče, na katerem stoji poslopje deželne vlade. To je povedal deželni glavar Hans Sima na seji deželne vlade v začetku tega tedna. Koroška dežela se že več let prizadeva, da bi postala lastnik omenjenega zemljišča, na katerem namerava izvesti večje investicije. V tej zvezi je deželni glavar izjavil, da se Koroška strinja s prenosom zemljišča v last dežele.

Dobave za Djerdap

Avstrijska tvrdka Waagner-Biro na Dunaju je dobila skupaj z nemško tvrdko Krupp od Jugoslavije naročilo za dobavo zapornih naprav za hidrocentralo pri Djerdapu na Donavi. Dunajska firma bo dobavila naprave, težke okrog 1300 ton v skupni vrednosti 42 milijonov šilingov. Hidrocentrala pri Djerdapu, ki jo skupaj gradi Jugoslavija in Romunija, bo največja na Donavi in bo hkrati znatno olajšala tudi rečni promet.

NOVICE IZ SLOVENIJE

„Vesoljska“ predstava

Od 17. do 24. decembra bo v hali Tivoli gostovala svetovno znana revija Holiday on Ice. Tokrat bo prišla v Ljubljano skupina „Vesoljski show“ — za razliko od lani, ko je gostovala skupina „Marco Polo“. Zvezda skupine je nedvomno Petra Burke, Nizozemka po rodu, ki je bila leta 1965 svetovna prvakinja. Za zabavo gledalcev bo letos poskrbel eden najboljših komikov na drsalkah Guy Longpre, ki je začel kariero v Kanadi kot hokejist. Med pari pa sta najbolj znana Marianne Althammer in Karl Heinz Kramer, ki sta leta 1965 osvojila naslov svetovnih profesionalnih prvakov.

Jubilej na Jesenicah

Jeseniška tehniška srednja šola deluje že dvajseto leto. Ustanovili so jo leta 1948-49 kot metalurški delavski tehnikum, ki je v času obstoja vzgojil 92 metalurških tehnikov. S šolskim letom 1957-58 pa so na Jesenicah ustanovili redno tehniško srednjo šolo z metalurškim in pozneje še strojnim oddelkom. V 19 letih so na Jesenicah v tej šoli vzgojili 282 tehnikov, do jubilejnega leta pa bo število naraslo na skupno 350 absolventov — metalurških in strojnih tehnikov.

Grobišča iz ilirske dobe

Pri zemeljskih delih za ureditev vodovoda v Tolminu so delavci zopet našli grobišča iz ilirske dobe. Takšna grobišča so našli že pred leti. Goriški muzej je zakučil teren 40 kvadratnih metrov, kjer bodo v prihodnjih dneh opravili zaščitna izkopavanja. Predvidevajo, da je na tem prostoru kakih 20 grobov. 232 pa so jih izkopali pred tremi leti in našli pri tem 530 predmetov, predvsem keramične posode in nakit.

Več turistov kot lani

Do konca avgusta letos se je v krajih ob slovenski obali mudilo 191 tisoč turistov, kar je za 9 odstotkov več kot lani v tem času. Število inozemskih turistov je bilo večje za 11 odstotkov, domačih pa za 6 odstotkov. Za 6 odstotkov je bilo večje tudi število nočitev, ki jih je bilo 909.500. Torej so osemesečni rezultati turističnega prometa ob slovenski obali dokaj ugodni. Ugotovitev velja tembolj, ker so bile vremenske razmere vse prej pot ugodne.

Ženske ne vozijo slabše

V Frankfurtu so znanstveniki napravili zanimiv poizkus. Med prostovoljci so izbrali deset moških in tri ženske. Pri tem poizkusu je šlo za odgovor na vprašanje, ali ženske res vozijo slabše kakor moški.

Vsak izmed njih je podnevi in ponoči prevozil po 300 km. Splošna ugotovitev raziskave je pokazala, da ženske kot voznice ne zaostajajo za moškimi, pri nočni vožnji so celo boljše od njih. Ženska za krmilom je torej mnogo boljše kot njen slab sloves v moških očeh. Seveda so določeni dnevi, ki jih je nekaj vsak mesec. Takrat se zmanjša pri ženskih voznikah sposobnost, ker se ne morejo

tako zbrati in tudi refleksi popuščajo. Zato ginekolog Heller, ki je sodeloval v raziskovalni skupini, svetuje, naj se ženske v takih dneh po možnosti ne odpravljajo na dolgo avtomobilsko vožnjo.

Sicer pa se je izkazalo, da ženske v vozniki spretnosti ne zaostajajo za moškimi. Pri posameznih preskusih so bile celo boljše. Če ženske včasih zaradi pretirano previdne vožnje kljub temu zbujajo posmeh, vzrokov ne gre iskati v njihovi konstituciji, marveč v dejstvu da imajo navadno premalopriprilnosti za vožnjo. Statistično so ugotovili, da tri izmed štirih žensk z vozniki

dovoljenjem sedejo le ob koncu tedna za krmilo družinskega avtomobila; živčne pripombe njihovih mož pa mnogim izmed njih celo še takrat pokvarijo veselje do vožnje.

Vodja raziskovalne skupine profesor Luff je v tej zvezi dejal: „Pravijo, da je optimist tisti mož, ki pusti svojo ženo za krmilo in pričakuje, da si bo pri tem odpočil. To ljudje pripovedujejo kot šalo, v resnici pa ne gre za dovtip. Vsi možje po vrsti si lahko priznamo, da bi si prav zares odpočili, če bi svoje žene čim pogosteje puščali za avtomobilsko krmilo in če bi jim prizanašali s svojimi vozniki nasveti.“

RADIO PROGRAM

1. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.15, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov): 6.00 Pozdrav — 6.40 Jutranja opažanja — 6.45 Vesele melodije — 7.10 Včeraj zvečer v svetu — 7.20 Jutranja telovadba — 8.45 Dobrodošli z novicami — 9.00 Za prijatelje glasbe — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Roman v nadaljevanju — 11.15 Opoldanski koncert — 13.00 Operni koncert — 13.45 Gospodarska poročila — 14.00 Slavni orkestri, slavni dirigenti — 15.00 Več uka, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.10 Kulturna poročila — 17.30 Mladinska redakcija — 18.00 Večerni koncert — 18.55 Danes zvečer boste videli in slišali.

Sobota, 12. 10.: 6.00 Vesele melodije — 9.00 Smeh sodi k oliki — 10.45 Lepi glas — 13.00 Srečanje v Avstriji — 13.30 Tehnični razgled — 13.45 Iz opernega sveta — 14.30 Literarna delavnica — 15.00 Dunajski simfoniki — 17.10 Knjige, o katerih se govori — 18.00 Evropa poje: Češkoslovaška — 18.30 Ljudska glasba iz Moravske in Slovaške — 19.20 Oddaja zveznega kanclerja — 20.00 Portret: Gustav Gründgens — 21.00 Vse poti peljejo na Dunaj — 22.10 Srce sveta — 23.10 Mala nočna glasba.

Nedelja, 13. 10.: 6.05 Vesele melodije — 8.05 Teden dni svetovnih dogodkov — 9.10 Satirična oddaja — 11.00 Gledališka oddaja — 11.15 Velika simfonija — 13.30 Stališče — 13.45 Operni koncert — 15.00 Ljubite klasiko — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.05 Magazin znanosti — 18.00 Samo veselje z glasbo — 19.10 „Cosi fan tutte“ — 22.10 Tribuna — 23.10 Glasba z Dunaja.

Ponedeljek, 14. 10.: 6.05 Odkrito povedano — 6.08 Agrarna politika — 6.15 Vesele melodije — 9.00 Za prijatelje stare glasbe — 13.45 Avstrijska pripovedka — 17.10 Mednarodna radijska univerza — 17.30 Mladinska redakcija — 19.35 Po sledovih stare Avstrije — 20.00 Evropski koncert — 21.00 Dunajska šola — 21.30 Pesniki in filozofi v politiki — 22.10 Znanje časa — 23.10 Glasbeni protokol.

Torek, 15. 10.: 6.05 Preden odidete — 6.12 Vesele melodije — 13.45 Moč in nemoč gledališča — 17.10 Raziskovalci v gosteh — 19.35 Pogled v literarne revije — 19.45 Pesmi in balade — 20.00 Spectrum Austriac — 21.00 Avstrijska ustava — 21.30 Klavirsko delo Franca Schuberta — 23.20 Eksperimentalna glasba.

Sreda, 16. 10.: 6.05 Odkrito povedano — 6.09 Vesele melodije — 13.45 Inozemski pripovedniki — 17.10 Kvanti, molekule, življenje — 17.30 Mladinska redakcija — 20.00 Orkestralni koncert — 21.30 Naš planet Zemlja — 23.10 Mednarodna tribuna skladateljev.

Četrtek, 17. 10.: 6.05 Preden odidete — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 6.45 Vesele melodije — 13.45 Heimato von Doderer — 17.10 „Sredozemlje“, pesmi — 17.30 Raziskovalno delo visokih šol — 19.35 Kulturno-politične perspektive — 19.45 Šanson — 20.00 Za zrelejšo mladino — 21.00 Sonatina — 21.15 Žarišče — 23.10 London-Rim-Pariz.

Petek, 18. 10.: 6.09 Oddaja delavske zbornice — 6.13 Vesele melodije — 13.45 Vesela pripovedka — 17.30 Mladinska redakcija — 19.35 Duh in tehnika — 20.00 Radijska igra — 21.15 Komorni koncert — 23.10 Glasba z Dunaja.

REGIONALNI PROGRAM

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30, 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov): 5.00 Pozdrav — 5.40 Jutranja opažanja — 5.45 Kmetijska oddaja — 6.05 Jutranja telovadba — 8.05 Zvečer jutranji pozdrav — 9.00 Šolska oddaja — 11.30 Kmetijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.05 Objave — 14.00 Za ženo — 14.15 Slovenska oddaja — 15.30 Otroška ura — 16.00 Koncert po željah — 18.15 Odmev časa — 18.45 Šport — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.05 Pregled sporeda.

Sobota, 12. 10.: 5.05 Ljudske viže — 5.50 Obvestila za kmetijske delavce — 7.55 Naš hišni vrt — 8.15 Priljubljene melodije — 11.00 Naša lepa domovina — 13.50 Za filateliste — 14.00 Zabavni koncert — 15.00 Koroški roman — 15.30 Koncert po željah — 17.10 Na novih poteh v puščavi popevk — 18.00 Vaš konjiček — 18.40 Koroški visokoškolski tedni — 20.00 Dunaj ostane Dunaj — 22.25 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 13. 10.: 6.05 Olimpijska služba — 6.35 Ljudska glasba — 7.35 Zabavna glasba — 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Koncert po željah — 15.25 Nogometna tekma

Avstrija — Nemčija — 16.15 Otroška ura — 16.45 Dunajska glasba — 17.05 Plesna glasba — 18.15 Pisane note — 18.30 Pogovor o umetnosti — 18.45 Pridite in prepevajte — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Kaj mislite vi, gospod Farkas — 20.45 Na dobro sosedsstvo.

Ponedeljek, 14. 10.: 5.05 Veselo zaigrano — 6.05 Olimpijska služba — 9.30 Širni pisani svet — 11.00 Ljudska glasba — 13.05 Tedenski komentar — 13.45 Glasba po kosilu — 15.00 Nova koroška pesem — 15.15 Koroški knjižni kotiček — 17.10 Mixed Pickles z glasbo — 19.15 In kaj menite vi — 20.10 Radijska igra — 21.30 Ljudska glasba sosedov.

Torek, 15. 10.: 5.05 Ljudske viže — 6.05 Olimpijska služba — 8.15 Davčno pravo — 8.20 Priljubljene melodije — 9.30 Ljudske pesmi in plesi — 13.45 Za mladino — 15.00 Komorna glasba — 17.10 Avstriji o Avstriji — 18.00 Oddaja za delavce — 19.15 Slišiš pesmi — 20.10 Orkestralni koncert — 21.30 Zveneca dežela.

Sreda, 16. 10.: 5.05 Godba na pihala — 6.05 Olimpijska služba — 8.15 Priljubljene melodije — 11.00 Ljudska glasba — 13.45 Glasba po kosilu — 15.30 Koroška včeraj in danes — 17.10 Operetne melodije — 18.00 Prosveta na Koroškem — 19.15 Na obisku pri koroških zbiorih — 20.10 Avstrija je zvezna dežela — 21.00 Brati in razumeti — 21.15 Zvenec filmski magazin.

Četrtek, 17. 10.: 5.05 Ljudska glasba — 6.05 Olimpijska služba — 8.15 Priljubljene melodije — 9.30 Dežela ob Dravi — 11.00 Ljudska glasba — 13.45 Glasba po kosilu — 15.00 Ura pesmi — 17.10 V dunajski koncertni kavarni — 18.00 Oddaja kmetijske zbornice — 19.15 Veselo in zabavno — 21.00 Veselo petje, veselo igranje.

Petek, 18. 10.: 5.50 Pihalna godba za začetek dneva — 6.05 Olimpijska služba — 8.15 Priljubljene melodije — 9.30 Ljudska glasba sveta — 11.00 Gamsi črni in rjavi — 13.45 Glasba po kosilu — 15.00 Komorna glasba — 15.10 Glasba za mladino — 17.10 Z glasbo ob koncu tedna — 18.00 Koroška avto- in motorevija — 19.15 Veselo in zabavno — 20.10 Zveneca alpska dežela — 21.10 Pogovor čez mejo — 22.55 Štajerska akademija.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 12. 10.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 13. 10.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 14. 10.: 14.15 Informacije — Kmetijska oddaja — 18.00 Za najmlajše.

Torek, 15. 10.: 14.15 Informacije — Od tedna do tedna na Koroškem — Športni mozaik.

Sreda, 16. 10.: 14.15 Informacije — Gospodarstvo — Vrhunska dela violinske literature — Koroški kulturni pregled.

Četrtek, 17. 10.: 14.15 Informacije — Slovenski pregovori, reki in prilike v novi obleki.

Petek, 18. 10.: 14.15 Informacije — Iz ljudstva za ljudstvo — Kulturna panorama.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Svetujemo vam — 6.00 Napotki za turiste — 6.50 Danes za vas — 7.00 telesna vzgoja — 8.00 Pregled sporeda — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Prireditve dneva in pregled sporeda — 13.10 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Komentarji — 16.00 Vsa dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Lahko noč, otroci! — 19.10 Obvestila — 19.15 Glasbene razglednice — 22.00 Pregled sporeda za naslednji dan — 23.05 Literarni nočturno.

Sobota, 12. 10.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Radijska šola — 9.25 Čez travnike zelene — 9.50 Naš avtostop — 12.10 Čajkovski: Romeo in Julija — 12.40 Narodne pesmi iz Bosne in Črne gore — 14.05 Paleta zabavnih melodij — 15.45 Literarni sprehod — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Igramo beat — 18.50 S knjižnega trga — 19.15 Godala in ritmu — 20.00 Sobotni večer — 20.30 Zabavna radijska igra — 21.30 Iz fonoteke radia Koper — 22.10 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 13. 10.: 6.00 Dobro jutro — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Radijska igra za otroke — 8.45 Skladbe za mladino — 9.05 Dopoldanska srečanja v studiu 14 — 10.05 Še pomnite, tovariši! — 10.30 Pesmi borbe in dela — 10.45 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.15 Vedri zvoki z velikimi orkestri — 13.40 Nedeljski reportaža — 14.05 Operni koncert — 15.05 Popoldne ob zabavni glasbi — 15.30 Humoreska tedna — 16.00 Zabavna glasba in šport — 17.10 Radijska igra — 20.00 Zabavno-glasbena oddaja — 22.15 Serenadni večer — 23.15 Plesna glasba.

Ponedeljek, 14. 10.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.10 Cicibanov svet — 9.30 Paleta zvokov — 12.10 Glasba španskega skladatelja Manuela de Falle — 12.40 Koncert pihalnih orkestrrov — 14.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 14.35 Voščila — 15.40 Poje zbor „Kolo“ iz Šibenika — 17.05 Iz opere „Lavci na bisere“ — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Poje Elda Viler — 20.00 Koncert orkestra Moskovske filharmonije — 22.15 Za ljubitelje jazz — 23.15 Lahko noč s pevci zabavne glasbe.

Torek, 15. 10.: 8.08 Operna matineja — 8.55 Radijska šola — 9.25 Zabavne melodije — 12.10 Poje sopranist-

ka Vilma Bukovec — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 14.05 Glasbena ustvarjanje mladih — 14.25 Popoldanski koncert lahke glasbe — 15.45 Jezikovni pogovori — 17.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 V terek nasvidenje — 18.45 Družba in čas: 1400 let po naseljevanju Slovencev — 19.15 Poje Stane Mancini — 20.00 Albertov most, radijska igra — 21.15 Deset melodij, deset pevcev — 22.15 Jugoslovanska glasbena tribuna — 23.15 Plesni orkestri in ansambli RTV Ljubljana, Beograd in Zagreb.

Sreda, 16. 10.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravilic in zgodb — 9.10 Plesi od 17. do 20. stoljetja — 9.45 Pojo mali vokalni ansambli — 12.10 Orkester Slovenske filharmonije — 12.40 Od vasi do vasi — 14.05 Koncert za odhiti — 14.35 Voščila — 15.40 Naš podlistek — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Odskočna deska — 18.40 Naš razgovor — 20.00 Ti in opera — 22.15 S festivalov jazz — 23.15 Lahko noč s pevci.

Četrtek, 17. 10.: 8.08 Operna matineja z našimi pevci — 8.55 Linhart in slovensko gledališče — 9.25 Iz zakladnice resne glasbe — 12.10 Iz opere „Ero z onega sveta“ — 12.40 Pihalni orkestri na koncertnem odru — 14.05 Mladina poje — 14.24 Operetne melodije — 14.45 Mehurčki — 15.40 Violinist Pavle Škrabar — 17.05 Simfonični koncert — 18.15 Iz naših studiov — 18.45 Naši znanstveniki pred mikrofonom — 19.15 Poje Marjana Deržaj — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Italijanska ljubezenska lirika — 22.15 Pri skladatelju Lucijanu M. Škerjancu — 23.15 Nočni vrtiljak zabavnih melodij.

Petek, 18. 10.: 8.08 Glasbena matineja s skladbami Vilka Ukmarja — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Naši ansambli in vokalni solisti zabavne glasbe — 12.10 Skladbe hrvatskih skladateljev — 12.40 Čez polja in potoke — 14.05 Koncert lahke glasbe s simfoničnim orkestrom RTV Ljubljana — 14.35 Voščila — 15.40 Turistična oddaja — 17.05 Človek in zdravje — 17.15 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Zvočni razgled po zabavni glasbi — 18.40 Na mednarodnih križpotjih — 19.15 Poje Metka Štok — 20.00 Zbor Slovenske filharmonije — 20.30 Iz filmov in glasbenih revij — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Iz novejšje jugoslovanske simfonične literature — 23.15 Lahko noč s priljubljenimi pevci zabavne glasbe.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 12. 10.: 16.15 Za otroke — 16.40 Kentucky Jones — 17.05 Za filateliste — 17.25 Cene žensk v Afriki — 18.05 Od tedna do tedna — 18.25 Poročila — 18.30 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Družina Feuerstein — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Komentar dr. Portischa — 20.15 Eden bo zmagal — 22.00 Šport — 22.45 Čas v sliki — 22.55 Otvoritev olimpijskih iger v Mehiki.

Nedelja, 13. 10.: 16.15 Za otroke — 17.40 Kontakt — 18.00 Nogometna tekma Avstrija — Nemčija — 19.30 Šport — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Konec afere — 22.00 Vroče četrt ure — 22.15 Čas v sliki — 22.25 Olimpijske igre.

Ponedeljek, 14. 10.: 14.00 Olimpijske igre — 18.00 Francoščina — 18.25 Poročila — 18.30 Olimpijski kaledoskop — 19.00 Zaljubljen v čarovnico — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Z dežnikom, očarljivostjo in melono — 21.05 Poštni predal 7000 — 21.15 Telesport — 22.15 Čas v sliki — 22.25 Olimpijske igre.

Torek, 15. 10.: 14.00 Olimpijske igre — 18.00 Angleščina — 18.25 Poročila — 18.30 Olimpijski kaledoskop — 19.00 Hiram Holiday — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Madame Caillaux — 21.45 Čas v sliki — 22.00 Olimpijske igre.

Sreda, 16. 10.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Zlata kačja — 14.00 Olimpijske igre — 17.00 Za otroke — 17.40 Mednarodni mladinski magazin — 17.50 Kaj lahko postanem — 18.25 Poročila — 18.30 Olimpijski kaledoskop — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.45 Čas v sliki — 20.15 „Vsega kriv“ — 21.45 Čas v sliki — 22.00 Olimpijske igre.

Četrtek, 17. 10.: 10.00 Šolska oddaja — 12.00 Na obisku pri Erichu Apostlu — 14.00 Olimpijske igre — 18.00 Italijanščina — 18.25 Poročila — 18.30 Olimpijski kaledoskop — 19.00 Decernat M — 19.45 Čas v sliki — 20.10 Zlati strel — 21.35 Miriam — 22.00 Čas v sliki — 22.10 Olimpijske igre.

Petek, 18. 10.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Bruselj po notah — 12.00 Prometni razgled — 14.00 Olimpijske igre — 18.00 Francoščina — 18.25 Poročila — 18.30 Olimpijski kaledoskop — 18.50 Gotovo vas bo zanimalo — 19.00 Skok iz oblakov — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Rosalinde — 21.00 Dogodki časa — 22.00 Čas v sliki — 22.25 Olimpijske igre.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 12. 10.: 9.35 Šolska oddaja — 15.55 Poročila — 16.00 Mladinska igra — 17.20 Naš globus — 18.00 Otvoritev olimpijskih iger v Mehiki — 20.30 Dnevnik — 21.05 Humoristična oddaja — 22.05 Zabavna glasbena oddaja — 23.30 Osvajalci — 23.20 Kažipot — 23.40 Poročila.

Nedelja, 13. 10.: 9.30 Dobro nedeljo voščimo — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Filmska matineja — 14.25 Nogometna tekma Avstrija — Nemčija — 19.05 Serijski film — 20.00 Dnevnik in športna poročila — 20.50 Zabavna glasbena oddaja — 21.45 Dnevnik — 22.00 Olimpijske igre.

Ponedeljek, 14. 10.: 9.35 Šolska oddaja — 10.30 Ruščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.10 Madžarski pregled — 14.25 Poročila — 14.30 Olimpijske igre — 18.00 Po Sloveniji — 18.25 O potrebah in pravicah staršev — 18.50 Reportaža — 19.20 Vokalno instrumentalni solisti — 19.40 Skrita kamera — 20.00 Dnevnik — 20.35 Drama — 21.45 Poročila — 22.00 Olimpijske igre.

Torek, 15. 10.: 9.35 Šolska oddaja — 10.30 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.25 Poročila — 14.30 Olimpijske igre — 18.00 Risanika — 18.20 Torkov večer — 19.05 V središču pozornosti — 20.00 Dnevnik — 20.40 Celovečerni film.

Sreda, 16. 10.: 9.35 Šolska oddaja — 15.15 Poročila — 15.25 Olimpijske igre — 18.00 Pisani trak — 18.20 Oddaja za otroke — 19.05 Dubrovniške poletne prireditve — 20.00 Dnevnik — 20.35 Gledališki prenos.

Četrtek, 17. 10.: 9.35 Šolska oddaja — 10.30 Nemščina — 11.00 Angleščina — 15.05 Poročila — 15.10 Olimpijske igre — 18.00 Po Sloveniji — 18.20 Narodna glasba — 18.45 Reportaža — 19.05 Humoristična oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Dramatiziran roman — 21.35 Kulturne diagonale — 22.35 Poročila.

Petek, 18. 10.: 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Osnove splošne izobrazbe